

W przepisach estońskich przewiduje się trzy różne rodzaje postępowań w związku z niewypłacalnością: postępowanie upadłościowe, postępowanie restrukturyzacyjne (w przedmiocie restrukturyzacji przedsiębiorstwa) oraz postępowanie w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia. Kwestie związane ze składaniem i rozpoznawaniem wniosków o ogłoszenie upadłości i przeprowadzaniem postępowania upadłościowego wobec osoby prawnej regulują przepisy ustawy o upadłości. Kwestie dotyczące postępowania restrukturyzacyjnego, w toku którego osoba prawna może dokonać restrukturyzacji swoich zobowiązań, regulują przepisy ustawy o restrukturyzacji. Kwestie związane z wszczynaniem i prowadzeniem postępowania w związku z niewypłacalnością wobec osoby fizycznej, niezależnie od tego, czy jest ona osobą prowadzącą działalność na własny rachunek, regulują przepisy ustawy o niewypłacalności osób fizycznych. W ustawie o niewypłacalności osób fizycznych określono również tryb składania wniosków o ogłoszenie niewypłacalności osoby fizycznej. Złożenie wniosku o ogłoszenie niewypłacalności umożliwia wszczęcie dowolnego rodzaju postępowania w związku z niewypłacalnością wobec dłużnika będącego osobą fizyczną: postępowania o ogłoszenie upadłości, postępowania o ogłoszenie upadłości przy jednoczesnym wszczęciu postępowania w przedmiocie umorzenia zobowiązań dłużnika lub postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia. W przypadku ogłoszenia upadłości przebiegu postępowania nie regulują przepisy ustawy o niewypłacalności osób fizycznych – postępowanie upadłościowe prowadzi się w trybie określonym w ustawie o upadłości. Postępowanie upadłościowe ma podobny przebieg niezależnie od tego, czy jest prowadzone wobec osób prawnych, czy też wobec osób fizycznych. Ustawy są dostępne w językach estońskim i angielskim na stronie internetowej dziennika urzędowego ([Riigi Teataja](#)).

Celem postępowania upadłościowego jest zaspokojenie roszczeń wierzycieli z majątku dłużnika poprzez jego sprzedaż lub przywrócenie przedsiębiorstwa dłużnika zdolności wykonywania zobowiązań. W drodze postępowania upadłościowego dłużnik będący osobą fizyczną uzyskuje możliwość zwolnienia z zobowiązań. W toku postępowania upadłościowego ustala się przyczynę niewypłacalności dłużnika.

Celem restrukturyzacji przedsiębiorstwa jest przezwyciężenie napotykanych przez nie trudności gospodarczych, przywrócenie jego płynności, zwiększenie rentowności oraz zagwarantowanie, by było ono zarządzane w zrównoważony sposób, przy wykorzystaniu zbioru środków przewidzianego w planie restrukturyzacyjnym. Restrukturyzacja przedsiębiorstwa nie ogranicza możliwości podejmowania przez nie innych działań służących uniknięciu niewypłacalności. W toku postępowania restrukturyzacyjnego dąży się do ochrony i należytego uwzględnienia interesów i praw przedsiębiorstwa, wierzycieli i wszelkich osób trzecich.

Celem restrukturyzacji zadłużenia jest przezwyciężenie trudności dłużnika z wypłacalnością i uniknięcie postępowania upadłościowego. W tym kontekście bierze się pod uwagę uzasadnione interesy dłużnika i jego wierzycieli. Postępowanie w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia umożliwia dłużnikowi restrukturyzację zobowiązań pieniężnych (zadłużenia prywatnego) poprzez przedłużenie terminu na wywiązanie się z zobowiązania, umożliwienie spłaty zadłużenia w ratach lub zmniejszenie zakresu zobowiązania.

Zakres stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego (wersja przekształcona) obejmuje postępowanie upadłościowe oraz postępowanie w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia.

1 Wobec jakiego podmiotu można wszcząć postępowanie upadłościowe?

Zgodnie z estońskim prawem osobą fizyczną jest każdy człowiek, a w prawie upadłościowym nie rozróżnia się między osobami fizycznymi pod względem tego, czy działają jako osoby prowadzące działalność gospodarczą, czy jako konsumenci. Osoba prawna to podmiot prawny założony zgodnie z prawem. Może być osobą prawną prawa prywatnego albo osobą prawną prawa publicznego. „Osoba prawna prawa prywatnego” oznacza osobę prawną założoną w interesie prywatnym zgodnie z ustawą dotyczącą odpowiedniego rodzaju osoby prawnej. Osobami prawnymi prawa prywatnego są spółki jawne, spółki komandytowe, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjne, spółdzielnie, fundacje i organizacje non-profit. Państwo, organy samorządu terytorialnego i inne osoby prawne założone w interesie publicznym zgodnie z dotyczącymi ich przepisami są osobami prawnymi prawa publicznego.

1. Postępowanie upadłościowe

Postępowanie upadłościowe prowadzi się wobec niewypłacalnych osób prawnych i fizycznych. Upadłości nie mogą ogłosić państwo ani organy samorządu terytorialnego.

2. Postępowanie restrukturyzacyjne

Postępowanie restrukturyzacyjne prowadzi się wyłącznie wobec osób prawnych prawa prywatnego.

3. Postępowanie w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia

Postępowanie w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia prowadzi się wobec osób fizycznych mających problemy z wypłacalnością, niezależnie od tego, czy są one osobami prowadzącymi działalność na własny rachunek, czy też nie.

4. Postępowanie w przedmiocie umorzenia zobowiązań

Postępowanie w przedmiocie umorzenia zobowiązań osoby fizycznej prowadzi się wobec osób fizycznych mających problemy z wypłacalnością, niezależnie od tego, czy są one osobami prowadzącymi działalność na własny rachunek, czy też nie.

2 Jakie przesłanki muszą zostać spełnione, aby można było wszcząć postępowanie upadłościowe?

1. Wszczęcie postępowania w związku z niewypłacalnością wobec dłużnika będącego osobą prawną

1.1. Postępowanie upadłościowe

Upadłość oznacza niewypłacalność dłużnika stwierdzoną postanowieniem sądu. Pierwszą główną przesłanką wszczęcia postępowania upadłościowego jest zatem niewypłacalność dłużnika.

Dłużnik jest niewypłacalny, jeżeli nie jest w stanie zaspokoić roszczeń wierzycieli, które stały się wymagalne, ze względu na swoją sytuację finansową i niezdolność ta nie jest przejściowa. Dłużnik będący osobą prawną jest niewypłacalny również wtedy, gdy jego majątek nie wystarcza na pokrycie jego zobowiązań oraz ze względu na sytuację finansową dłużnika stan ten nie jest przejściowy. Wierzytelności, których termin wymagalności jeszcze nie upłynął, również uznaje się za zobowiązania. W przypadku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez dłużnika sąd ogłasza upadłość również wówczas, gdy prawdopodobne jest, iż stan niewypłacalności wystąpi w przyszłości. W przypadku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez dłużnika domniemywa się, iż dłużnik jest niewypłacalny.

Drugą główną przesłanką wszczęcia postępowania upadłościowego jest złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości przez dłużnika lub wierzyciela. Wniosek o ogłoszenie upadłości złożony przez dłużnika musi zawierać uzasadnienie. Wniosek o ogłoszenie upadłości złożony przez wierzyciela musi zawierać

uzasadnienie niewypłacalność dłużnika oraz dowód na istnienie roszczenia. W przypadkach przewidzianych w przepisach wniosek o ogłoszenie upadłości mogą również złożyć inne osoby; w odniesieniu do takich osób stosuje się wówczas odpowiednio przepisy dotyczące wierzycieli, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Sąd może zażądać od wierzyciela składającego wniosek uiszczenia określonej przez sąd sumy pieniężnej jako zaliczki na pokrycie wynagrodzenia i wydatków zarządcy tymczasowego, jeżeli istnieją podstawy, by przypuszczać, że masa upadłości jest niewystarczająca do ich pokrycia. Jeżeli wierzyciel nie wpłaci zaliczki, postępowanie umarza się. W przypadku gdy wierzyciele składający wniosek są pracownikami niewypłacalnego pracodawcy, którzy nie wpłacają określonej przez sąd sumy pieniężnej w celu zapewnienia kontynuacji postępowania, są oni uprawnieni do złożenia wniosku o zasiłek upadłościowy (za pośrednictwem Eesti Töötukassa – Estońskiej Kasy Ubezpieczeń na Wypadek Bezrobocia).

Sąd odmawia dopuszczenia wniosku o ogłoszenie upadłości złożonego przez wierzyciela, jeżeli we wniosku o ogłoszenie upadłości nie wykazano istnienia roszczenia wnioskodawcy wobec dłużnika, jeżeli we wniosku o ogłoszenie upadłości nie uzasadniono niewypłacalności dłużnika lub jeżeli wniosek o ogłoszenie upadłości opiera się na wierzytelności, do której ma zastosowanie plan restrukturyzacyjny. Sąd odmawia dopuszczenia wniosku o ogłoszenie upadłości również wówczas, gdy zaistnieją jakiekolwiek inne przesłanki przewidziane w kodeksie postępowania cywilnego.

Przed ogłoszeniem upadłości i wszczęciem postępowania upadłościowego przeprowadza się tzw. postępowanie wstępne. Jeżeli sąd postanowi dopuścić wniosek o ogłoszenie upadłości, powołuje zarządcę tymczasowego. Sąd może również odmówić powołania zarządcy tymczasowego z uwagi na sytuację finansową dłużnika i ogłosić jego upadłość. Jeżeli sąd nie powoła zarządcy tymczasowego, nie kontynuuje postępowania na podstawie wniosku o ogłoszenie upadłości i umarza je. Zarządca tymczasowy ustala majątek dłużnika, w tym jego zobowiązania oraz identyfikuje postępowania egzekucyjne toczące się w stosunku do majątku dłużnika, a także sprawdza, czy majątek dłużnika wystarcza na zaspokojenie kosztów i wydatków poniesionych w toku postępowania upadłościowego. Zarządca tymczasowy przeprowadza ocenę sytuacji finansowej i wypłacalności dłużnika oraz perspektyw kontynuowania działalności przez przedsiębiorstwo dłużnika, a także – jeżeli dłużnik jest osobą prawną – perspektyw przywrócenia dłużnikowi zdolności wykonywania zobowiązań, zapewnia zabezpieczenie majątku dłużnika itd. Czynności podejmowane przez zarządcę tymczasowego muszą umożliwić rozstrzygnięcie, czy wniosek o ogłoszenie upadłości należy uwzględnić czy oddalić.

Sąd kończy postępowanie, wydając postanowienie o jego umorzeniu bez ogłaszania upadłości, niezależnie od niewypłacalności dłużnika, jeżeli majątek dłużnika nie wystarcza do pokrycia kosztów i wydatków poniesionych w toku postępowania upadłościowego oraz jeżeli niemożliwe jest odzyskanie składników majątku lub zgłoszenie roszczeń ich zwrotu lub wytoczenie powództwa przeciwko członkowi organu zarządzającego.

Sąd ogłasza upadłość postanowieniem (postanowienie o ogłoszeniu upadłości). W postanowieniu o ogłoszeniu upadłości sąd oznacza datę i godzinę ogłoszenia upadłości. Postępowanie upadłościowe rozpoczyna się od ogłoszenia upadłości.

Zawiadomienie o ogłoszeniu upadłości jest niezwłocznie publikowane w dzienniku urzędowym (Ametlikud Teadaanded).

Postanowienie o ogłoszeniu upadłości jest objęte rygorem natychmiastowej wykonalności. Wykonania postanowienia o ogłoszeniu upadłości nie można zawiesić ani odroczyć, nie można także zmienić sposobu lub procedury przewidzianych w przepisach w odniesieniu do wykonania postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Jeżeli sąd wyższej instancji uchyli postanowienie o ogłoszeniu upadłości, pozostaje to bez uszczerbku dla ważności czynności prawnych dokonanych przez zarządcę lub wobec zarządcy. Dłużnik i wierzyciel składający wniosek mogą wnieść zażalenie na postanowienie o ogłoszeniu upadłości w terminie 15 od dnia publikacji zawiadomienia o upadłości. Dłużnik i składający wniosek o ogłoszenie upadłości mogą odwołać się od postanowienia sądu okręgowego (*ringkonnakohus*) w przedmiocie zażalenia na postanowienie do Sądu Najwyższego. Zarządca nie może wnieść zażalenia w imieniu dłużnika ani reprezentować dłużnika w toku postępowania w sprawie zażalenia.

Jeżeli w toku postępowania upadłościowego istnieje konieczność publikacji zawiadomienia lub pisma procesowego, tego rodzaju zawiadomienie lub pismo procesowe należy ogłosić w dzienniku urzędowym. Sąd może opublikować zawiadomienie dotyczące terminu i miejsca rozpatrywania wniosku o ogłoszenie upadłości w dzienniku urzędowym. Sąd bezzwłocznie publikuje zawiadomienie dotyczące postanowienia o ogłoszeniu upadłości wydanego w stosunku do dłużnika (zawiadomienie o upadłości) w dzienniku urzędowym.

1.2. Postępowanie restrukturyzacyjne

Aby wszcząć postępowanie restrukturyzacyjne wobec przedsiębiorstwa, przedsiębiorca składa odpowiedni wniosek.

Sąd wszczyna postępowanie restrukturyzacyjne, jeżeli wniosek o restrukturyzację przedsiębiorstwa spełnia wymogi określone w kodeksie postępowania cywilnego i w ustawie o restrukturyzacji oraz jeżeli przedsiębiorca przedstawi wiarygodne dowody potwierdzające, że:

zachodzi prawdopodobieństwo, iż przedsiębiorca stanie się niewypłacalny w przyszłości;

przedsiębiorstwo wymaga restrukturyzacji;

zachodzi prawdopodobieństwo, że po restrukturyzacji zarządzanie przedsiębiorstwem będzie zrównoważone.

Za zgodą przedsiębiorstwa wniosek o jego restrukturyzację może również złożyć wierzyciel przedsiębiorstwa.

Postępowanie restrukturyzacyjne zostanie wszczęte, jeżeli wniosek o restrukturyzację spełnia wymogi określone w przepisach i jeżeli przedsiębiorca lub wierzyciel przedstawia wiarygodne dowody potwierdzające, że przedsiębiorstwo nie jest trwale niewypłacalne, ale prawdopodobnie stanie się niewypłacalne w przyszłości; przedsiębiorstwo wymaga restrukturyzacji; zachodzi prawdopodobieństwo, że po restrukturyzacji zarządzanie przedsiębiorstwem będzie zrównoważone.

Postępowanie restrukturyzacyjne nie zostanie wszczęte, jeżeli wobec przedsiębiorcy wszczęto postępowanie upadłościowe; sąd wydał orzeczenie nakazujące przymusową likwidację przedsiębiorstwa lub przeprowadzana jest likwidacja uzupełniająca; minęły mniej niż dwa lata od zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego przeprowadzonego wobec przedsiębiorcy.

Sąd wszczyna postępowanie restrukturyzacyjne w drodze postanowienia w ciągu siedmiu dni od otrzymania wniosku o restrukturyzację.

Postanowienie o wszczęciu postępowania restrukturyzacyjnego zawiera następujące elementy:

dane osoby wyznaczonej na doradcę restrukturyzacyjnego;

termin na przyjęcie planu restrukturyzacyjnego;

termin na złożenie planu restrukturyzacyjnego w sądzie do zatwierdzenia (co do zasady nie więcej niż 60 dni; w stosownych przypadkach sąd może przedłużyć ten termin do 90 dni);

kwotę, którą przedsiębiorstwo musi wpłacić na wyznaczony rachunek bankowy jako kaucję na pokrycie wynagrodzenia i wydatków doradcy restrukturyzacyjnego oraz termin, w jakim należy dokonać wpłaty.

Skutki wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego są następujące:

sąd zawiesza postępowanie egzekucyjne toczące się w stosunku do majątku przedsiębiorstwa lub inne środki egzekucji przymusowej stosowane w odniesieniu do tego majątku do chwili zatwierdzenia planu restrukturyzacyjnego lub zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego, z wyjątkiem sytuacji, w której postępowanie egzekucyjne toczy się w celu zaspokojenia roszczenia z tytułu stosunku pracy;

sąd uchyla nakaz zajęcia składników majątku przedsiębiorstwa lub zmienia treść tego nakazu na wniosek przedsiębiorcy lub doradcy restrukturyzacyjnego – nie dotyczy to jednak zajęcia składników majątku przedsiębiorstwa dokonanego w celu zabezpieczenia możliwości jego konfiskaty lub zastosowania środka zastępczego wobec konfiskaty w toku postępowania karnego lub w celu zabezpieczenia roszczenia na gruncie stosunku pracy, jeżeli jest to konieczne do przeprowadzenia postępowania restrukturyzacyjnego;

obliczanie odsetek od zadłużenia przeterminowanego lub kary umownej, których wysokość wzrasta wraz z upływem czasu, w odniesieniu do roszczenia wobec przedsiębiorcy zostaje zawieszone do chwili zatwierdzenia planu restrukturyzacyjnego;

sąd może – na podstawie wniosku otrzymanego od przedsiębiorcy oraz za zgodą doradcy restrukturyzacyjnego, którą załącza się do wniosku, lub na podstawie wniosku otrzymanego od doradcy restrukturyzacyjnego – zawiesić postępowanie sądowe dotyczące roszczenia majątkowego wobec przedsiębiorstwa, w przedmiocie którego nie wydano jeszcze orzeczenia, do chwili zatwierdzenia planu restrukturyzacyjnego lub zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego, z wyjątkiem roszczenia z tytułu stosunku pracy; sąd nie zawiesi jednak postępowania sądowego w sprawie karnej;

na podstawie wniosku o ogłoszenie upadłości złożonego przez wierzyciela sąd odracza wydanie postanowienia o powołaniu zarządcy tymczasowego w postępowaniu upadłościowym do chwili zatwierdzenia planu restrukturyzacyjnego lub zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego;

po wszczęciu postępowania restrukturyzacyjnego przedsiębiorstwo zachowuje prawo do rozporządzania należącymi do niego składnikami majątku, ale musi niezwłocznie poinformować doradcę restrukturyzacyjnego o wszelkich transakcjach przekraczających zakres zwykłego zarządu.

Jeżeli przedsiębiorca wystąpi o zawieszenie wykonania innych środków, w szczególności zabezpieczenia wierzytelności, sąd może zawiesić wykonanie tych środków na wniosek przedsiębiorcy lub doradcy restrukturyzacyjnego do chwili zatwierdzenia planu restrukturyzacyjnego lub zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego, jeżeli jest to konieczne do dokonania restrukturyzacji lub sprzyja negocjacjom dotyczącym planu restrukturyzacyjnego. Nie dopuszcza się możliwości zawieszenia wykonania środków odnoszących się do roszczeń wynikających ze stosunku pracy.

Z chwilą wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego przewidziany w ustawie o upadłości i w kodeksie postępowania egzekucyjnego termin na uznanie transakcji lub innych czynności za bezskuteczne ulega przedłużeniu o czas, jaki upłynął między wszczęciem postępowania restrukturyzacyjnego a zakończeniem tego postępowania. Przedłużony termin nie może przekraczać ośmiu lat przed powołaniem zarządcy tymczasowego lub rozpoczęciem biegu przewidzianych w kodeksie postępowania egzekucyjnego terminów na uznanie transakcji lub innych czynności za bezskuteczne.

Jeżeli sąd postanowił wszcząć postępowanie restrukturyzacyjne i wydał postanowienie o restrukturyzacji, doradca restrukturyzacyjny bezzwłocznie wysyła wierzycielom zawiadomienie o restrukturyzacji, powiadamiając ich o wszczęciu postępowania restrukturyzacyjnego oraz o zakresie roszczeń, jakie przysługują im wobec przedsiębiorcy zgodnie z listą wierzytelności.

2. Wszczęcie postępowania w związku z niewypłacalnością wobec dłużnika będącego osobą fizyczną

2.1. Złożenie wniosku o ogłoszenie niewypłacalności, powołanie powiernika i rozpoznanie wniosku

Wniosek o ogłoszenie niewypłacalności dłużnika będącego osobą fizyczną może zostać złożony przez samego dłużnika lub przez jego wierzycieli.

Małżonkowie będący dłużnikami mogą złożyć wspólny wniosek o ogłoszenie niewypłacalności. Złożenie wniosku o ogłoszenie niewypłacalności umożliwia wszczęcie dowolnego rodzaju postępowania w związku z niewypłacalnością wobec dłużnika będącego osobą fizyczną, w tym również postępowania upadłościowego.

Wniosek o ogłoszenie niewypłacalności należy złożyć na formularzu opracowanym na podstawie § 9 ustawy o niewypłacalności osób fizycznych – skorzystanie z tych formularzy jest obowiązkowe.

We wniosku dłużnik musi opisać problemy z wypłacalnością, z jakimi się boryka, oraz przedstawić ogólny zarys swojej sytuacji finansowej, w tym informacje na temat swoich aktywów, zobowiązań, dochodów i wydatków. Wierzyciel składający wniosek o ogłoszenie niewypłacalności musi ponadto uprawdopodobnić niewypłacalność dłużnika lub wyjaśnić, z jakiego rodzaju problemami z wypłacalnością boryka się dłużnik.

Wniosek o ogłoszenie niewypłacalności należy złożyć w sądzie rejonowym właściwym dla miejsca zamieszkania dłużnika albo dla siedziby statutowej przedsiębiorstwa osoby prowadzącej działalność na własny rachunek. Domniemywa się, że osoba fizyczna zamieszkuje pod adresem wskazanym w ewidencji ludności rok przed złożeniem wniosku o ogłoszenie niewypłacalności oraz że siedzibą statutową przedsiębiorstwa osoby prowadzącej działalność na własny rachunek jest siedziba statutowa wskazana w rejestrze rok przed złożeniem wniosku o ogłoszenie niewypłacalności, chyba że udowodnione zostanie, że miejsce zamieszkania albo siedziba statutowa dłużnika znajdują się w innym miejscu. Małżonkowie składają wspólny wniosek o ogłoszenie niewypłacalności w sądzie rejonowym właściwym dla ich wspólnego miejsca zamieszkania. Jeżeli małżonkowie nie mają wspólnego miejsca zamieszkania, wniosek należy złożyć w sądzie rejonowym właściwym dla miejsca zamieszkania lub dla siedziby statutowej przedsiębiorstwa jednego z małżonków, którego małżonkowie wybierają wedle własnego uznania.

Sąd decyduje, czy dopuścić wniosek. Jeżeli sąd dopuści wniosek, powołuje powiernika dla dłużnika.

W przypadku powołania powiernika obliczanie odsetek od zadłużenia przeterminowanego lub kary umownej, których wysokość wzrasta wraz z upływem czasu, zostaje zawieszone w odniesieniu do roszczenia wobec dłużnika do chwili zatwierdzenia planu restrukturyzacji zadłużenia lub zakończenia postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia. Zasada ta nie ma zastosowania do wierzytelności, o których restrukturyzację dłużnik się nie ubiega. Nie obowiązuje ona również w przypadku ogłoszenia upadłości dłużnika. W przypadku powołania powiernika wierzyciel nie może wypowiedzieć umowy zawartej z dłużnikiem, powołując się na niewykonanie zobowiązania pieniężnego, które miało miejsce przed złożeniem wniosku o ogłoszenie niewypłacalności, ani odmówić wykonania swoich zobowiązań z tytułu takiej umowy, chyba że sąd wyrazi na to zgodę.

W przypadku powołania powiernika sąd zawiesza postępowanie egzekucyjne lub innego rodzaju egzekucję przymusową mające na celu windykację środków pieniężnych, prowadzone wobec majątku dłużnika do chwili ogłoszenia jego upadłości, zatwierdzenia planu restrukturyzacji zadłużenia lub zakończenia postępowania. Do tego czasu sąd może również:

zawiesić postępowanie sądowe dotyczące roszczenia pieniężnego wobec dłużnika, w przedmiocie którego nie wydano jeszcze orzeczenia,

uchylić środki służące zabezpieczeniu powództwa, w tym zajęcie rachunku płatniczego,

zakazać wierzycielom wykonywania przysługujących im praw z tytułu zabezpieczenia wniesionego przez dłużnika, w tym sprzedaży lub żądania sprzedaży przedmiotu zastawu,

zastosować inny środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego, w tym środek służący zabezpieczeniu wniosku o ogłoszenie upadłości.

Sąd nie zawiesi postępowania sądowego w przedmiocie orzeczenia kary pieniężnej lub konfiskaty bądź środka zastępczego wobec konfiskaty w toku postępowania karnego ani w celu rozpoznania zażaleń na postanowienia o ukaraniu grzywną wydane w sprawach o wykroczenia. Nie stosuje również innych środków, o których mowa w pkt 3 tej sekcji, w odniesieniu do zajęcia składników majątku dłużnika lub ustanowienia na nich hipoteki przymusowej w celu zabezpieczenia ewentualnej konfiskaty lub środka zastępczego wobec konfiskaty w toku postępowania karnego.

Kierując się uzasadnionym interesem wierzyciela, sąd może – na wniosek wierzyciela – podjąć zawieszone postępowanie egzekucyjne i umożliwić wierzycielowi wykonanie praw wynikających z zabezpieczenia udzielonego przez dłużnika przed ogłoszeniem upadłości, zatwierdzeniem planu restrukturyzacji zadłużenia lub zakończeniem postępowania.

Powiernik ustala sytuację finansową dłużnika, sporządza wykaz aktywów i pasywów dłużnika oraz przekazuje go sądowi w imieniu dłużnika i za jego zgodą. Powiernik przedstawia również sądowi swoją opinię w kwestii tego, jakiego rodzaju postępowanie należy wszcząć wobec dłużnika, biorąc pod uwagę problemy z wypłacalnością, z jakimi się on boryka. Sąd nie jest związany treścią tej opinii.

Następnie sąd rozpoznaje wniosek o ogłoszenie niewypłacalności i podejmuje jedną z następujących decyzji:

ogłasza upadłość dłużnika;

ogłasza upadłość dłużnika i wszczyna postępowanie w przedmiocie umorzenia zobowiązań dłużnika;

wszczyna postępowanie w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia;

oddala wniosek albo

kończy postępowanie poprzez jego umorzenie.

2.2. Wszczęcie postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia

Sąd wszczyna postępowanie w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia, jeżeli dłużnik boryka się z problemami z wypłacalnością, ale nie stał się jeszcze trwale niewypłacalny, w szczególności jeżeli problemów dłużnika z wypłacalnością nie można łatwo przezwyciężyć bez przeprowadzenia postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia, m.in. poprzez sprzedaż majątku dłużnika w celu spłaty zadłużenia w zakresie, w jakim można tego rozsądnie oczekiwać od dłużnika. Uznaje się, że dłużnik ma problemy z wypłacalnością, jeżeli nie jest w stanie – lub istnieje możliwość, że nie będzie w stanie – wywiązać się ze swoich zobowiązań w chwili, w której staną się one wymagalne.

Przed wszczęciem postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia sąd określa kwotę, jaką dłużnik ma obowiązek wpłacić jako zaliczkę na pokrycie wynagrodzenia i wydatków powiernika na specjalny rachunek bankowy, a także wyznacza termin na dokonanie tej płatności. W zależności od sytuacji finansowej dłużnika sąd może wyrazić zgodę na uiszczenie tej kwoty przez dłużnika w ratach rozłożonych na czas trwania postępowania.

Sąd może odmówić wszczęcia postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia, jeżeli:

dłużnik umyślnie lub wykazując się rażącym niedbalstwem przedstawił błędne lub niekompletne informacje o swoim majątku, swoich dochodach, wierzycielach lub zobowiązaniach;

dłużnik odmawia złożenia przyrzeczenia dotyczącego prawdziwości przedstawionych informacji lub przedstawienia dodatkowych informacji wymaganych przez sąd;

dłużnik został skazany za przestępstwo związane z postępowaniem upadłościowym lub postępowaniem egzekucyjnym, przestępstwo lub wykroczenie skarbowe lub przestępstwo, o którym mowa w §§ 381 i 3811 kodeksu karnego, przy czym nie nastąpiło zatarcie skazania;

w ciągu trzech lat poprzedzających złożenie wniosku lub po złożeniu wniosku dłużnik umyślnie lub wykazując się rażącym niedbalstwem przedstawił błędne lub niekompletne informacje o swojej sytuacji finansowej, aby otrzymać pomoc lub inne świadczenia ze strony państwa, organu samorządowego lub fundacji lub aby uchylić się od opodatkowania;

w ciągu trzech lat poprzedzających powołanie powiernika lub w okresie przypadającym po powołaniu powiernika dłużnik – umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa – utrudniał zaspokojenie roszczeń wierzycieli lub umyślnie dokonywał transakcji na szkodę wierzycieli, przy czym w tym kontekście działanie na szkodę wierzycieli może obejmować m.in. ukrywanie lub trwonienie majątku;

dłużnik nie wywiązał się z obowiązku wpłacenia określonej przez sąd kwoty zaliczki na pokrycie wynagrodzenia i wydatków powiernika na wskazany w tym celu rachunek bankowy.

Sąd odmawia wszczęcia postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia, jeżeli na przestrzeni dziesięciu lat poprzedzających złożenie wniosku wszczął już takie postępowanie wobec danego dłużnika lub jeżeli wydał już wobec niego postanowienie o umorzeniu zobowiązań.

Jeżeli sąd zdecyduje się wszcząć postępowanie w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia dłużnika, wyznacza termin wynoszący maksymalnie 60 dni, w którym powiernik jest zobowiązany przedstawić sądowi plan restrukturyzacji zadłużenia. W stosownych przypadkach sąd może przedłużyć ten termin o maksymalnie 30 dni.

Jeżeli sąd zdecyduje się wszcząć postępowanie w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia dłużnika, przewidziany w ustawie o upadłości i w kodeksie postępowania egzekucyjnego termin na uznanie transakcji lub innych czynności za bezskuteczne ulega przedłużeniu o czas, jaki upłynął między powołaniem powiernika a zakończeniem postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia, przy czym taki przedłużony termin nie może przekraczać ośmiu lat przed powołaniem powiernika lub rozpoczęciem biegu przewidzianych w kodeksie postępowania egzekucyjnego terminów na uznanie transakcji lub innych czynności za bezskuteczne.

Po wszczęciu postępowania powiernik – we współpracy z dłużnikiem – sporządza plan restrukturyzacji zadłużenia dłużnika oraz przekazuje go sądowi do zatwierdzenia w imieniu dłużnika i za jego zgodą.

2.3. Wszczęcie postępowania upadłościowego lub postępowania w przedmiocie umorzenia zobowiązań

Sąd ogłasza upadłość dłużnika będącego osobą fizyczną i prowadzi postępowanie upadłościowe zgodnie z przepisami ustawy o upadłości. Przebieg postępowania upadłościowego wobec osoby fizycznej jest zbliżony do przebiegu postępowania upadłościowego wobec osoby prawnej (zob. pkt 1.1).

Równoległe z ogłoszeniem upadłości osoby fizycznej dopuszcza się możliwość wszczęcia wobec niej postępowania w przedmiocie umorzenia spoczywających na niej zobowiązań. Umorzyć można te zobowiązania dłużnika, które nie zostały wykonane w toku postępowania upadłościowego.

Zobowiązania zaciągnięte przed ogłoszeniem upadłości mogą zostać włączone do postępowania upadłościowego. Co do zasady postępowanie w przedmiocie umorzenia zobowiązań trwa trzy lata. W tym okresie dłużnik musi w miarę możliwości dążyć do zaspokojenia roszczeń wierzycieli. W toku postępowania upadłościowego wszystkie składniki majątku dłużnika zostają sprzedane, a uzyskane w ten sposób środki pieniężne wykorzystuje się do spłacenia wierzycieli. Dłużnik jest również zobowiązany do wykonywania pracy zarobkowej lub do podejmowania należytych wysiłków na rzecz znalezienia takiej pracy. Wierzycieli zaspokaja się również z dochodów uzyskiwanych przez dłużnika. W przepisach przewidziano kwotę wyłączoną z zajęcia, która służy pokryciu minimalnych kosztów utrzymania dłużnika i której nie przeznacza się na zaspokojenie roszczeń wierzycieli. Jeżeli dłużnik zaspokoi znaczną część roszczeń wierzycieli, spoczywające na nim zobowiązania mogą zostać umorzone nawet przed upływem okresu trzech lat, ale nie wcześniej niż w terminie jednego roku od dnia wszczęcia postępowania. Jeżeli dłużnik nie wywiązuje się z nałożonych na niego obowiązków, ale przypadki takiego niewywiązywania się z obowiązków nie są poważne, sąd może przedłużyć okres, po upływie którego zobowiązania dłużnika ulegną umorzeniu, o maksymalnie jeden rok. Jeżeli przypadki niewywiązywania się przez dłużnika z obowiązków mają poważny charakter, sąd może odmówić umorzenia spoczywających na nim zobowiązań.

3. Wszczęcie postępowania upadłościowego wobec masy spadkowej osoby fizycznej

Jeżeli po śmierci dłużnika okaże się, że pozostawiona przez niego masa spadkowa jest niewypłacalna, można również złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości masy spadkowej dłużnika. W przypadku śmierci dłużnika wniosek o ogłoszenie upadłości w odniesieniu do aktywów dłużnika może również złożyć spadkobierca dłużnika, wykonawca testamentu dłużnika lub zarządca masy spadkowej. Do takiego wniosku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące wniosku dłużnika o ogłoszenie upadłości. Postępowanie upadłościowe wobec masy spadkowej prowadzi się w trybie określonym w ustawie o upadłości.

3 Jakie aktywa należą do masy upadłości? W jaki sposób rozporządza się aktywami, które zostały nabyte przez dłużnika lub zostały na niego przeniesione w toku postępowania upadłościowego?

W przypadku ogłoszenia upadłości majątek dłużnika staje się masą upadłości, a prawo dłużnika do zarządzania masą upadłości i rozporządzania nią przechodzi na syndyka.

Majątek dłużnika staje się masą upadłości na podstawie postanowienia o ogłoszeniu upadłości i wykorzystuje się go jako majątek przeznaczony do zaspokojenia roszczeń wierzycieli i przeprowadzenia postępowania upadłościowego. Masa upadłości oznacza majątek dłużnika z chwili ogłoszenia upadłości, jak również majątek zwrócony lub odzyskany oraz majątek nabyty przez dłużnika w toku postępowania upadłościowego. W skład masy upadłości nie wchodzi majątek dłużnika, w odniesieniu do którego zgodnie z prawem nie można zgłosić żadnego roszczenia majątkowego.

Majątek, w odniesieniu do którego zgodnie z prawem nie można zgłosić żadnego roszczenia majątkowego, podlega przepisom kodeksu postępowania egzekucyjnego. Przepisy zawierają katalog otwarty rzeczy, które nie podlegają zajęciu. Głównym celem wykazu rzeczy, które nie podlegają zajęciu, jest zapewnienie dłużnikowi minimalnej ochrony socjalnej. Zakaz sprzedaży rzeczy, które nie podlegają zajęciu, wynika również z potrzeby ochrony innych praw podstawowych: prawa do wolnego wyboru obszaru działalności, zawodu i miejsca pracy, prawa do podjęcia działalności gospodarczej, prawa do nauki, wolności wyznania, ochrony życia prywatnego i rodzinnego itd. Ponadto zajęcie niektórych rzeczy jest sprzeczne z ogólnie przyjętymi zasadami moralności. Zgodnie z przepisami estońskimi istnieją również ograniczenia w odniesieniu do zajęcia dochodów, czego głównym celem jest zapewnienie dłużnikowi minimalnych środków utrzymania niezbędnych samemu dłużnikowi oraz osobom będącym na jego utrzymaniu zgodnie z warunkami postępowania prowadzonego wobec dłużnika.

Po ogłoszeniu upadłości wszelkie czynności służące rozporządzeniu majątkiem wchodzącym w skład masy upadłości dokonane przez dłużnika są nieważne. Majątek przeniesiony na podstawie tych czynności zostanie zwrócony, jeżeli pozostaje on częścią masy upadłości. Jeżeli w wyniku przeniesienia wartość masy upadłości wzrosła, wypłaca się odszkodowanie. Jeżeli dłużnik dokonał rozporządzenia swoimi przyszłymi wierzytelnościami przed ogłoszeniem upadłości, tego rodzaju czynność stanie się nieważna w przypadku ogłoszenia upadłości w odniesieniu do wierzytelności, które powstały po ogłoszeniu upadłości. Dłużnik będący osobą fizyczną może rozporządzać masą upadłości za zgodą syndyka. Wszelkie czynności rozporządzenia dokonane bez zgody syndyka są nieważne.

Po ogłoszeniu upadłości zgodę na wykonanie zobowiązania wchodzącego do masy upadłości należnego dłużnikowi może wydać wyłącznie syndyk. Jeżeli zobowiązanie wykonano na rzecz dłużnika, uznaje się je za wykonane wyłącznie wówczas, gdy majątek przeniesiony w celu wykonania zobowiązania pozostaje częścią masy upadłości lub jeżeli w wyniku czynności przeniesienia zwiększyła się wartość masy upadłości. Jeżeli zobowiązanie wykonano na rzecz dłużnika przed ogłoszeniem zawiadomienia o upadłości, uznaje się je za wykonane, jeżeli osoba, które je wykonała, nie wiedziała o ogłoszeniu upadłości i nie musiała o nim wiedzieć w chwili wykonywania zobowiązania.

Po wszczęciu postępowania restrukturyzacyjnego przedsiębiorstwo zachowuje prawo do rozporządzania należącymi do niego składnikami majątku, ale musi niezwłocznie poinformować doradcę restrukturyzacyjnego o wszelkich transakcjach przekraczających zakres zwykłego zarządu.

W toku postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia dłużnik będący osobą fizyczną zachowuje prawo do rozporządzania swoim majątkiem, niezależnie od tego, czy jest osobą prowadzącą działalność na własny rachunek, czy też nie.

W toku postępowania w przedmiocie umorzenia zobowiązań, jeżeli postępowanie to jest kontynuowane również po zakończeniu postępowania upadłościowego, dochody dłużnika podlegają cesji na rzecz powiernika lub przekazaniu powiernikowi. Dłużnik nie jest jednak zobowiązany przekazać powiernikowi dochodu lub części dochodu, w odniesieniu do których zgodnie z przepisami kodeksu postępowania egzekucyjnego nie można wystąpić z roszczeniem majątkowym; w stosownych przypadkach powiernik musi zwrócić dłużnikowi taki dochód lub taką część dochodu.

4 Jakie uprawnienia przysługują odpowiednio dłużnikowi i zarządcy?

W przypadku ogłoszenia upadłości dłużnik będący osobą fizyczną traci prawo do zawierania transakcji dotyczących masy upadłości, podczas gdy dłużnik będący osobą prawną traci prawo do zawierania jakichkolwiek transakcji.

Dłużnik niezwłocznie przekazuje sądowi, zarządcy tymczasowemu, syndykowi, radzie wierzycieli i Wydziałowi ds. Niewypłacalności informacje, których podmioty te potrzebują w związku z prowadzonym postępowaniem upadłościowym zarówno przed ogłoszeniem upadłości, jak i po jej ogłoszeniu, w szczególności informacje dotyczące majątku dłużnika, w tym jego zobowiązań, oraz prowadzonej przez niego działalności gospodarczej lub zawodowej. Od dłużnika wymaga się dostarczenia syndykowi bilansu oraz spisu inwentarza majątku dłużnika, w tym zobowiązań, które odzwierciedlają stan z chwili ogłoszenia upadłości.

Sąd może zażądać od dłużnika złożenia w sądzie oświadczenia pod przysięgą, że dostarczone sądowi informacje dotyczące jego majątku, zadłużenia oraz działalności gospodarczej lub zawodowej są zgodne z prawdą według jego najlepszej wiedzy.

Dłużnik musi zapewnić zarządcy tymczasowemu oraz syndykowi wsparcie w odniesieniu do wykonywanych przez nich obowiązków.

Dłużnik nie może opuścić terytorium Estonii bez pozwolenia sądu po ogłoszeniu upadłości i przed złożeniem oświadczenia pod przysięgą.

Aby zapewnić wykonanie zobowiązania określonego w przepisach sąd może nałożyć na dłużnika grzywnę, nakazać jego przymusowe doprowadzenie lub aresztowanie w przypadku niezastosowania się do orzeczenia sądowego.

Dłużnik ma prawo do wglądu w dokumentację prowadzoną przez syndyka oraz w akta sądowe sprawy dotyczącej upadłości. Syndyk może z uzasadnionych powodów odrzucić wniosek dłużnika o zapoznanie się z dokumentem znajdującym się w aktach syndyka, gdyby było to ze szkodą dla postępowania upadłościowego.

Syndyk

Syndyk zawiera transakcje dotyczące masy upadłości oraz dokonuje innych czynności. Podmiotem praw i obowiązków wynikających z czynności dokonywanych przez syndyka jest dłużnik. W ramach pełnionych obowiązków syndyk uczestniczy w postępowaniu sądowym dotyczącym masy upadłości w miejsce dłużnika.

W przypadku ogłoszenia upadłości prawo dłużnika do zarządzania masą upadłości i rozporządzania nią przechodzi na syndyka. W toku postępowania upadłościowego prowadzonego wobec dłużnika będącego osobą prawną syndyk może zawierać wszelkie transakcje oraz dokonywać wszelkich czynności prawnych dotyczących masy upadłości. W przypadku upadłości dłużnika będącego osobą fizyczną syndyk może zawierać tylko takie transakcje oraz dokonywać takich czynności prawnych dotyczących masy upadłości, które są niezbędne do osiągnięcia celu postępowania upadłościowego oraz wykonania obowiązków syndyka.

Syndyk broni praw i interesów wszystkich wierzycieli oraz dłużnika, a także zapewnia, by postępowanie upadłościowe było zgodne z prawem, by przebiegało sprawnie oraz by było rozsądne z finansowego punktu widzenia. Syndyk musi wykonywać swoje obowiązki z należytą starannością, jakiej wymaga się od sumiennego i uczciwego zarządcy, oraz musi brać pod uwagę interesy wszystkich wierzycieli i dłużnika.

Syndyk ustala wierzytelności wierzycieli, zarządza masą upadłości, organizuje proces jej tworzenia i sprzedaży oraz zaspokajania wierzytelności wierzycieli z masy upadłości; ustala przyczyny niewypłacalności dłużnika i czas wystąpienia stanu niewypłacalności; w stosownych przypadkach prowadzi działania w celu zapewnienia kontynuacji działalności gospodarczej prowadzonej przez dłużnika; w stosownych przypadkach dokonuje likwidacji osoby prawnej, jeżeli osoba ta jest dłużnikiem; dostarcza wierzycielom i dłużnikowi informacje w przypadkach przewidzianych w przepisach; składa sprawozdania ze swoich czynności oraz dostarcza sądowi, nadzorcy i radzie wierzycieli informacji dotyczących postępowania upadłościowego; wykonuje on także inne obowiązki przewidziane w prawie. Jeżeli niewypłacalność dłużnika była spowodowana poważnym błędem w zarządzaniu, od syndyka wymaga się zgłoszenia

roszczenia o odszkodowanie przeciwko osobie odpowiedzialnej za błąd bezzwłocznie po ujawnieniu przesłanek wystarczających do zgłoszenia roszczenia. Oprócz uprawnień syndyka przewidzianych w prawie przysługują mu również uprawnienia zarządcy tymczasowego.

5 Jakie przesłanki muszą zostać spełnione, aby można było dokonać potrącenia wierzytelności?

Potrącenie jest dopuszczalne w toku estońskiego postępowania upadłościowego. Przesłanki potrącenia wierzytelności w toku postępowania upadłościowego są następujące:

wierzytelności, które mają zostać potrącone, muszą być zobowiązaniami pieniężnymi lub innymi zobowiązaniami tego samego rodzaju;

wierzyciel musi mieć prawo do wykonania swojego zobowiązania, a zobowiązanie dłużnika musi stać się wymagalne;

wierzyciel musi zgłosić potrącenie dłużnikowi przed zatwierdzeniem wykazu wierzycieli, przy czym zgłoszenia nie można dokonać warunkowo ani z zastrzeżeniem terminu;

prawo wierzyciela do potrącenia przysługujących mu wierzytelności z wierzytelnościami dłużnika musiało powstać przed ogłoszeniem upadłości.

Jeżeli wierzytelność dłużnika była uzależniona od ziszczenia się warunku zawieszającego, nie była jeszcze wymagalna w chwili ogłoszenia upadłości lub nie dotyczy wykonania zobowiązań tego samego rodzaju, wierzytelność można potrącić wyłącznie wówczas, gdy warunek zawieszający się ziści, wierzytelność dłużnika stanie się wymagalna lub zobowiązania staną się zobowiązaniami tego samego rodzaju. Potrącenie nie jest dopuszczalne, jeżeli warunek zawieszający dotyczący wierzytelności dłużnika się ziści lub wierzytelność stanie się wymagalna, zanim wierzyciel będzie mógł potrącić swoją wierzytelność. Jeżeli wierzytelność przysługująca wierzycielowi uległa przedawnieniu, wciąż może on dokonać potrącenia wierzytelności, jeżeli nabył prawo do potrącenia przed jej przedawnieniem. Wierzyciel może również dokonać potrącenia wierzytelności wynikającej z niewykonania umowy przez dłużnika, którego przyczyną było odstąpienie od wykonania zobowiązania dłużnika przez syndyka po ogłoszeniu upadłości. Jeżeli przedmiot zobowiązania umownego jest podzielnym, a wierzyciel częściowo wykonał swoje zobowiązanie do chwili ogłoszenia upadłości, może on dokonać potrącenia w odniesieniu do zobowiązania pieniężnego dłużnika odpowiadającego tej części zobowiązania, która została wykonana. Jeżeli dłużnik jest wynajmującym lokal mieszkalny lub handlowy, a najemca lokalu mieszkalnego lub handlowego zapłacił dłużnikowi czynsz z tytułu najmu nieruchomości lub lokalu z góry przed ogłoszeniem upadłości, powstaje roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia wobec dłużnika, które najemca lokalu mieszkalnego lub handlowego może potrącić z roszczeniem dłużnika wobec najemcy lokalu mieszkalnego lub handlowego, przy czym najemca lokalu mieszkalnego lub handlowego może również potrącić roszczenie o odszkodowanie wynikające z przedterminowego wypowiedzenia umowy lub odstąpienia od niej.

Wierzytelność nabytą w drodze cesji można potrącić w toku postępowania upadłościowego wyłącznie wówczas, gdy cesji dokonano i zawiadomiono o niej dłużnika na piśmie nie później niż w trzy miesiące przed ogłoszeniem upadłości. Wierzytelności wobec dłużnika nabytej w drodze cesji nie można potrącić, jeżeli wierzytelność nabyto w ciągu trzech lat poprzedzających powołanie zarządcy tymczasowego lub powiernika, dłużnik był wówczas niewypłacalny, a osoba, która nabyła wierzytelność, wiedziała lub powinna była wiedzieć o jego niewypłacalności w chwili cesji.

Uznana wierzytelność zabezpieczona zastawem – w tym wierzytelność nabyta w drodze cesji – może zostać potrącona w przypadku sprzedaży przedmiotu zastawu po cenie zakupu przedmiotu zastawu do wysokości kwoty, jaką wierzyciel miałby prawo otrzymać przy podziale środków pieniężnych uzyskanych z tytułu sprzedaży przedmiotu nabytego przez wierzyciela, po odliczeniu płatności i wydatków, które należy uiścić przed wypłatą tych środków na podstawie współczynnika podziału, takich jak zobowiązania masy upadłości oraz koszty i wydatki poniesione w toku postępowania upadłościowego. Wierzyciel wpłaca do masy upadłości część ceny zakupu, której nie można potrącić z roszczeniem wierzyciela.

Roszczenia, których nie można potrącić, obejmują: roszczenia alimentacyjne, roszczenia o odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu lub śmierci osoby oraz roszczenia wynikające z bezprawnego i celowego wyrządzenia szkody, które przysługują drugiej stronie wobec strony żądającej potrącenia; roszczenia, które zgodnie z prawem nie podlegają zajęciu; roszczenia poddane zajęciu, jeżeli strona żądająca potrącenia nabyła roszczenie po zajęciu lub jeżeli jej roszczenie stało się wymagalne po zajęciu i po tym, jak zajęte roszczenie stało się wymagalne; roszczenie, wobec którego druga strona może wnieść sprzeciw, lub roszczenie przysługujące drugiej stronie, którego potrącenie jest niedopuszczalne z innych powodów określonych w przepisach.

Brak jest przepisów szczególnych dotyczących potrącenia w postępowaniu restrukturyzacyjnym oraz w postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia, a zatem w odniesieniu do tych postępowań zastosowanie ma procedura ogólna przewidziana w ustawie o prawie zobowiązań.

6 Jaki skutek wywiera postępowanie upadłościowe na obowiązujące umowy, których stroną jest dłużnik?

Postępowanie upadłościowe

Syndykowi przysługuje prawo do wykonania niewykonanego zobowiązania wynikającego z umowy, którą zawarł dłużnik, oraz żądania od drugiej strony wykonania jej zobowiązań bądź odstąpienia od wykonania zobowiązania dłużnika wynikającego z umowy, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej.

Syndyk nie może odstąpić od wykonania zobowiązania dłużnika wynikającego z umowy, jeżeli zobowiązanie jest zabezpieczone dokonaniem z wyprzedzeniem wpisem do rejestru gruntów. Jeżeli syndyk kontynuuje wykonywanie zobowiązania dłużnika lub jeżeli powiadomi o zamiarze wykonania takiego zobowiązania, druga strona umowy musi kontynuować wykonywanie swoich zobowiązań. W takim przypadku syndyk traci prawo do odmowy wykonania zobowiązania dłużnika. Jeżeli zażąda od drugiej strony umowy wykonania umowy, może ona zażądać od niego zabezpieczenia wykonania zobowiązania dłużnika. Druga strona może odmówić wykonania swojego zobowiązania, odstąpić od umowy lub wypowiedzieć ją, dopóki syndyk nie zabezpieczy wykonania zobowiązania dłużnika. Roszczenie drugiej strony wobec dłużnika z tytułu wykonania zobowiązania, które powstało po zażądaniu przez syndyka wykonania zobowiązania przez drugą stronę, stanowi zobowiązanie masy upadłości. Jeżeli syndyk odstąpił od wykonania zobowiązania dłużnika po ogłoszeniu upadłości, druga strona umowy może zgłosić roszczenie z tytułu niewykonania umowy jako wierzyciel w postępowaniu upadłościowym. Jeżeli przedmiot zobowiązania umownego jest podzielnym, a druga strona częściowo wykonała swoje zobowiązanie do chwili ogłoszenia upadłości, druga strona może zażądać wykonania zobowiązania pieniężnego dłużnika w zakresie odpowiadającym tej części zobowiązania drugiej strony, która została wykonana, wyłącznie jako wierzyciel w postępowaniu upadłościowym.

Istnieją również przepisy szczególne dotyczące niektórych rodzajów umów:

jeżeli dłużnik sprzedał ruchomość z zastrzeżeniem własności rzeczy sprzedanej przed ogłoszeniem upadłości i przeniósł posiadanie ruchomości na nabywcę, nabywca ma prawo zażądać wykonania umowy sprzedaży. W tym przypadku syndyk nie może odstąpić od wykonania zobowiązań dłużnika wynikających z umowy;

upadłość wynajmującego lokal mieszkalny lub handlowy nie jest przesłanką wypowiedzenia umowy najmu lokalu mieszkalnego lub handlowego, chyba że umowa stanowi inaczej. Jeżeli zgodnie z umową najmu lokalu mieszkalnego lub handlowego upadłość stanowi przesłankę wypowiedzenia umowy, syndyk może wypowiedzieć umowę, zachowując miesięczny termin wypowiedzenia lub krótszy termin, jeżeli tego rodzaju krótszy termin przewiduje umowa.

Upadłość wynajmującego lokal mieszkalny nie jest przesłanką wypowiedzenia umowy najmu lokalu mieszkalnego. Jeżeli czynsz z tytułu najmu nieruchomości lub lokalu zapłacono dłużnikowi z góry przed ogłoszeniem upadłości, najemca lokalu mieszkalnego lub handlowego może dokonać potrącenia roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia z roszczeniem dłużnika przysługującym mu wobec najemcy lokalu mieszkalnego lub handlowego;

w przypadku upadłości najemcy lokalu mieszkalnego lub handlowego wynajmujący lokal mieszkalny lub handlowy może wypowiedzieć umowę najmu lokalu mieszkalnego lub handlowego wyłącznie zgodnie z procedurą ogólną, przy czym umowy najmu lokalu mieszkalnego lub handlowego nie można wypowiedzieć z powodu zwłoki w płatności czynszu, jeżeli zwłoka dotyczy płatności czynszu należnego przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości.

Syndyk ma prawo do wypowiedzenia umowy najmu lokalu mieszkalnego lub handlowego zawartej przez dłużnika z zachowaniem miesięcznego terminu

wypowiedzenia lub krótszego terminu, jeżeli tego rodzaju krótszy termin przewiduje umowa. Jeżeli dłużnik nie wszedł w posiadanie nieruchomości lub lokalu do chwili ogłoszenia upadłości, zarówno syndyk, jak i druga strona mogą odstąpić od umowy. W przypadku odstąpienia od umowy lub jej wypowiedzenia druga strona może dochodzić odszkodowania z tytułu strat wynikających z przedterminowego rozwiązania umowy jako wierzyciel w postępowaniu upadłościowym lub poprzez potrącenie;

procedura dotycząca umowy najmu lokalu mieszkalnego i handlowego ma również zastosowanie do umów leasingu zawartych przez dłużnika.

Syndyk ma prawo do podjęcia decyzji o kontynuowaniu wykonywania umowy lub o jej wypowiedzeniu, ale jeżeli druga strona zażąda dokonania tego wyboru, syndyk musi niezwłocznie, lecz nie później niż w terminie siedmiu dni, oświadczyć, czy wykona zobowiązanie dłużnika czy odstąpi od jego wykonania. Na wniosek syndyka sąd może również przedłużyć ten termin. Jeżeli syndyk niełoży w terminie tego rodzaju oświadczenia o zamiarze wykonania zobowiązania lub o odstąpieniu od jego wykonania, wówczas nie ma prawa żądać od drugiej strony wykonania umowy zanim sam nie wykona zobowiązania dłużnika.

Ponadto niektóre umowy zawarte przez dłużnika mogą zostać rozwiązane. Na przykład sąd rozwiązuje umowy zawarte w okresie od powołania zarządcy tymczasowego do ogłoszenia upadłości. Oprócz czasu przesłanką rozwiązania umowy jest fakt, że została ona zawarta ze szkodą dla interesów wierzycieli. Jeżeli interesy wierzycieli nie zostały naruszone i wartość masy upadłości nie wzrosła w wyniku rozwiązania umowy, jej rozwiązanie jest bezcelowe.

Co do zasady upadły dłużnik lub syndyk nie mają prawa do zmiany umów. Umowy można jednak zmienić, jeżeli po ogłoszeniu upadłości zawarto układ. W tym przypadku możliwe jest zmniejszenie zadłużenia lub przedłużenie terminu płatności w wyniku umowy pomiędzy dłużnikiem a wierzycielami. Ten sam skutek można również osiągnąć w drodze postępowania restrukturyzacyjnego lub postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia. Ustawa o upadłości, ustawa o restrukturyzacji ani ustawa o niewypłacalności osób fizycznych nie zawierają przepisów szczególnych dotyczących cesji wierzytelności lub zaciągania zobowiązań, a zatem zastosowanie ma ogólna procedura przewidziana w ustawie o prawie zobowiązań.

Postępowanie restrukturyzacyjne

W toku postępowania restrukturyzacyjnego dopuszcza się restrukturyzację umów za pośrednictwem planu restrukturyzacyjnego.

Każde porozumienie uprawniające wierzyciela do odmowy wykonania umowy, przyspieszenia jej wykonania, wypowiedzenia jej lub wprowadzenia w niej jakichkolwiek zmian ze szkodą dla przedsiębiorstwa z powodu złożenia wniosku o restrukturyzację, wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego, zatwierdzenia planu restrukturyzacyjnego, złożenia wniosku o zawieszenie środków windykacji długów lub zawieszenia wykonania takich środków uznaje się za nieważne.

Wierzyciel nie może odmówić wykonania umów niezbędnych do zapewnienia ciągłości działania przedsiębiorstwa, przyspieszyć ich wykonania, wypowiedzieć ich ani wprowadzić w nich żadnych zmian ze szkodą dla przedsiębiorstwa w trakcie zawieszenia środków z powodu długów zaciągniętych przed zawieszeniem środków windykacji długów, o których mowa w ustawie o restrukturyzacji, wyłącznie z uwagi na fakt, że przedsiębiorstwo nie spłaciło tych długów. Ograniczenie to nie ma zastosowania do umów o kredyt i umów dotyczących finansowania. Jeżeli nałożenie takiego ograniczenia na wierzyciela okazałoby dla niego nadmiernie uciążliwe, sąd może je uchylić przed upływem jego okresu obowiązywania.

Wierzytelności z tytułu umowy o pracę lub z tytułu transakcji na instrumentach pochodnych nie można zrestrukturyzować w ramach planu restrukturyzacyjnego.

Postępowanie w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia

W przypadku powołania powiernika wierzyciel nie może wypowiedzieć umowy zawartej z dłużnikiem, powołując się na niewykonanie zobowiązania pieniężnego, które miało miejsce przed złożeniem wniosku o ogłoszenie niewypłacalności, ani odmówić wykonania swoich zobowiązań na takiej podstawie. Ewentualne porozumienie, na podstawie którego wierzyciel może wypowiedzieć umowę w związku ze złożeniem wniosku o ogłoszenie niewypłacalności lub zatwierdzeniem planu restrukturyzacji zadłużenia, jest nieważne. Jeżeli dalsze wykonywanie umowy jest nieuczciwe względem wierzyciela i zbędne z punktu widzenia dłużnika, w szczególności jeżeli wszczęcie postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia jest mało prawdopodobne lub jeżeli dalsze wykonywanie umowy nie jest konieczne do przeprowadzenia postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia, sąd może upoważnić wierzyciela do wypowiedzenia tej umowy na jego wniosek.

Zobowiązania wynikające z kontynuowania wykonywania umowy, które powstały lub stały się wymagalne po złożeniu wniosku o restrukturyzację zadłużenia, można zrestrukturyzować w toku postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia. Plan restrukturyzacji zadłużenia może przewidywać – w przypadku jego zatwierdzenia – rozwiązanie umowy o kredyt lub innej umowy, która jest nadal wykonywana, zawartej przez dłużnika przed złożeniem wniosku o restrukturyzację zadłużenia, nakładającej na dłużnika zobowiązania pieniężne, które stają się wymagalne po złożeniu wniosku o restrukturyzację zadłużenia. Rozwiązanie umowy ma takie same skutki jak wypowiedzenie umowy w trybie nadzwyczajnym ze względu na okoliczności leżące po stronie dłużnika. Zobowiązania dłużnika wynikające z rozwiązania umowy można uprzednio zrestrukturyzować w ramach planu restrukturyzacji zadłużenia. Jeżeli zobowiązania wynikające z umowy leasingu mają zostać zrestrukturyzowane, leasingodawca będący wierzycielem może w trybie nadzwyczajnym wypowiedzieć umowę w terminie jednego tygodnia od dnia zatwierdzenia planu restrukturyzacji zadłużenia.

7 Jaki skutek wywiera postępowanie upadłościowe na postępowania wszczęte przez poszczególnych wierzycieli (z wyłączeniem zawisłych spraw sądowych)?

Po ogłoszeniu upadłości wierzyciele w postępowaniu upadłościowym mogą zgłaszać roszczenia wobec dłużnika wyłącznie w postępowaniu upadłościowym. Muszą oni poinformować syndyka o wszystkich roszczeniach przysługujących im wobec dłużnika, które powstały przed ogłoszeniem upadłości, niezależnie od ich podstawy czy terminów wymagalności. Postępowanie egzekucyjne wszczęte wobec dłużnika zostaje zakończone w przypadku ogłoszenia upadłości, przy czym wierzyciel musi zgłosić swoją wierzytelność syndykowi.

W toku postępowania restrukturyzacyjnego i postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia w czasie obowiązywania odpowiednio planu restrukturyzacyjnego i planu restrukturyzacji zadłużenia nowe postępowanie nie może zostać wszczęte wyłącznie na wniosek tych wierzycieli, których wierzytelności dotyczą przedmiotowy plan. W przypadku restrukturyzacji zawieszają się postępowanie egzekucyjne, z wyjątkiem sytuacji, w której postępowanie egzekucyjne jest prowadzone w celu zaspokojenia roszczenia z tytułu stosunku pracy. W toku postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia sąd może zawiesić postępowanie egzekucyjne jako środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego nawet przed złożeniem wniosku o ogłoszenie niewypłacalności lub jego rozpoznanie. W przypadku powołania powiernika sąd zawieszają postępowanie egzekucyjne (lub egzekucję przymusową) mające na celu windykację środków pieniężnych, prowadzone wobec majątku dłużnika do chwili ogłoszenia jego upadłości, zatwierdzenia planu restrukturyzacji zadłużenia lub zakończenia postępowania.

8 Jaki skutek wywiera postępowanie upadłościowe na dalsze rozpoznanie sprawy sądowej zawisłej w momencie wszczęcia postępowania upadłościowego?

Postępowanie upadłościowe

W przypadku sporów dotyczących masy upadłości lub składników majątku, które można włączyć do masy upadłości, prawo do bycia stroną postępowania sądowego w miejsce dłużnika przechodzi na syndyka. Jeżeli pozew lub dowolny inny wniosek dotyczący masy upadłości złożony przez dłużnika przeciwko innej osobie jest rozpoznawany w postępowaniu sądowym, które zostało wszczęte przed ogłoszeniem upadłości, lub jeżeli dłużnik uczestniczy w

postępowaniu sądowym jako osoba trzecia, syndyk może – w ramach pełnionych przez siebie obowiązków – przystąpić do postępowania w miejsce dłużnika. Jeżeli syndyk nie przystępuje do tego rodzaju postępowania, dłużnik może nadal brać udział w postępowaniu jako powód, wnioskodawca lub osoba trzecia.

Jeżeli w toku postępowania sądowego wszczętego przed ogłoszeniem upadłości zgłoszono roszczenie majątkowe przeciwko dłużnikowi lub odwołano się od wydanej w odniesieniu do dłużnika decyzji administracyjnej dotyczącej roszczenia finansowego na gruncie prawa publicznego, ale nie wydano jeszcze rozstrzygnięcia w przedmiocie tego roszczenia lub środka zaskarżenia, sąd odmówi zbadania takiego roszczenia lub rozpoznania takiego środka zaskarżenia – nie dotyczy to jednak rozstrzygnięcia dotyczącego kary pieniężnej lub konfiskaty bądź środka zastępczego wobec konfiskaty w toku postępowania karnego, roszczenia dotyczącego zobowiązania alimentacyjnego w toku postępowania cywilnego ani zażalenia na postanowienie o nałożeniu grzywny za wykroczenie. Sąd wznowia postępowanie na wniosek wnioskodawcy, jeżeli sąd wyższej instancji uchylił postanowienie o ogłoszeniu upadłości, a postanowienie o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewypłacalności uprawomocniło się, lub jeżeli postępowanie upadłościowe zakończyło się umorzeniem po ogłoszeniu upadłości.

Jeżeli zgłoszono wniosek przeciwko dłużnikowi o wyłączenie danej rzeczy z masy upadłości w toku postępowania sądowego, które wszczęto przed ogłoszeniem upadłości, sąd rozpoznaje ten wniosek. W tym przypadku syndyk może przystąpić do postępowania w miejsce dłużnika. Syndyk wykonuje prawa i obowiązki dłużnika jako pozwany. Jeżeli syndyk nie przystąpi do postępowania, można je kontynuować na wniosek powoda.

Jeżeli w toku postępowania sądowego zgłoszono roszczenie majątkowe przeciwko dłużnikowi lub odwołano się od wydanej w odniesieniu do dłużnika decyzji administracyjnej dotyczącej roszczenia finansowego na gruncie prawa publicznego i rozstrzygnięcie w tym przedmiocie podlega zaskarżeniu, syndyk może wnieść środek zaskarżenia w imieniu dłużnika po ogłoszeniu upadłości. Dłużnik może wnieść środek zaskarżenia za zgodą syndyka. Dłużnik może zaskarżyć karę pieniężną lub konfiskatę bądź środek zastępczy wobec konfiskaty w toku postępowania karnego, roszczenie odszkodowawcze z tytułu szkody wyrządzonej przestępstwem lub postanowienie o nałożeniu grzywny w postępowaniu w sprawie o wykroczenie bez zgody syndyka. W przypadku odwołania się do sądu od decyzji administracyjnej dotyczącej dłużnika zawieszają się bieg terminu zaskarżenia tej decyzji.

Osoba mająca względem dłużnika wierzytelność alimentacyjną, która stała się wymagalna po ogłoszeniu upadłości dłużnika, nie staje się wierzycielem w postępowaniu upadłościowym z tytułu tej wierzytelności i nie może zgłosić tej wierzytelności w toku postępowania upadłościowego. Roszczenie alimentacyjne można wnieść do sądu – w takim przypadku postępowanie sądowe w przedmiocie tego roszczenia może toczyć się równoległe do postępowania upadłościowego.

Postępowanie restrukturyzacyjne i postępowanie w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia

Po otrzymaniu wniosku o restrukturyzację przedsiębiorstwa sąd rozpatrujący sprawę może – na podstawie wniosku otrzymanego od przedsiębiorcy oraz za zgodą doradcy restrukturyzacyjnego, którą należy dołączyć do wniosku – zawiesić postępowanie sądowe dotyczące roszczenia pieniężnego wobec przedsiębiorcy do chwili zatwierdzenia planu restrukturyzacyjnego lub zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego, z wyjątkiem roszczenia z tytułu stosunku pracy lub roszczenia o zapłatę świadczenia alimentacyjnego, w przedmiocie których nie wydano jeszcze orzeczenia. Po dopuszczeniu wniosku o ogłoszenie niewypłacalności osoby fizycznej sąd powołuje powiernika. Sąd może następnie zawiesić postępowanie sądowe dotyczące roszczenia pieniężnego wobec dłużnika, w przedmiocie którego nie wydano jeszcze orzeczenia. Sąd może zawiesić to postępowanie do chwili ogłoszenia upadłości dłużnika, zatwierdzenia planu restrukturyzacji zadłużenia lub zakończenia postępowania.

9 Czym charakteryzuje się co do zasady udział wierzycieli w postępowaniu upadłościowym?

Uczestnictwo wierzycieli w postępowaniu upadłościowym

Wierzyciel reprezentuje swoją wierzytelność w postępowaniu upadłościowym. Wierzyciele mają obowiązek zgłosić syndykowi wszystkie swoje wierzytelności wobec dłużnika, które powstały przed ogłoszeniem upadłości, niezależnie od ich podstawy czy terminów wymagalności, nie później niż w terminie dwóch miesięcy od dnia ogłoszenia zawiadomienia o upadłości w dzienniku urzędowym. Wierzytelność należy zgłosić syndykowi, składając pisemne oświadczenie (zgłoszenie wierzytelności). Obronę wierzytelności prowadzi się w formie pisemnej. Syndyk sporządza wstępny wykaz wierzycieli po zgłoszeniu mu wierzytelności przez wszystkich wierzycieli. Wykaz ten przedstawia się wierzycielom do wglądu. Wierzyciele i dłużnik mają możliwość zgłoszenia sprzeciwu wobec wierzytelności dowolnego wierzyciela. Jeżeli zachodzą ku temu przesłanki, syndyk również ma obowiązek zgłosić sprzeciw. Wierzyciele, w odniesieniu do wierzytelności których zgłoszono sprzeciw, mogą przedstawić syndykowi swoje opinie w tej kwestii. Syndyk sporządza ostateczny wykaz wierzycieli na podstawie zgłoszonych wierzytelności i sprzeciwów oraz przedstawionych opinii i przekazuje go sądowi do zatwierdzenia. Zabezpieczeń wierzytelności broni się wraz z wierzytelnościami, dla których zostały ustanowione. Domniemywa się, że wierzytelność, jej kolejność zaspokajania oraz zabezpieczenie wierzytelności zostały uznane, jeżeli syndyk ani żaden z wierzycieli nie wniósł w ich przedmiocie sprzeciwu podczas zgromadzenia w celu obrony wierzytelności, a sąd zatwierdził wykaz wierzycieli. Wierzytelności, którą uznano, ani jej miejsca w hierarchii określającej kolejność zaspokajania wierzytelności nie można następnie zaskarżyć.

Wierzyciele – oprócz reprezentowania swoich wierzytelności oraz ich obrony – uczestniczą również w postępowaniu upadłościowym za pośrednictwem zgromadzenia wierzycieli. Zgromadzenie wierzycieli zatwierdza wybór syndyka oraz wybiera radę wierzycieli, podejmuje uchwały o kontynuowaniu działalności przedsiębiorstwa dłużnika lub o jego rozwiązaniu, podejmuje uchwały o rozwiązaniu, jeżeli dłużnik jest osobą prawną, zawiera układ, podejmuje uchwały w zakresie określonym w przepisach w sprawie kwestii odnoszących się do sprzedaży masy upadłości, rozpatruje skargi na czynności syndyka, podejmuje uchwały o wynagrodzeniu członków rady wierzycieli oraz rozstrzyga inne kwestie wchodzące w zakres kompetencji zgromadzenia wierzycieli zgodnie z prawem. Jeżeli zgromadzenie wierzycieli postanowi wybrać radę wierzycieli, do obowiązków rady należy między innymi ochrona interesów wszystkich wierzycieli w postępowaniu upadłościowym.

Uczestnictwo wierzycieli w postępowaniu restrukturyzacyjnym

Doradca restrukturyzacyjny bezzwłocznie zawiadamia wierzycieli o wszczęciu postępowania restrukturyzacyjnego oraz o zakresie roszczeń, jakie przysługują im wobec przedsiębiorcy zgodnie z listą wierzytelności. W tym celu doradca doręcza wierzycielom zawiadomienie o restrukturyzacji. Jeżeli wierzyciel, którego wierzytelność ma zostać zrestrukturyzowana w ramach planu restrukturyzacyjnego, nie zgadza się z informacjami zawartymi w zawiadomieniu o restrukturyzacji, składa on doradcy restrukturyzacyjnemu w terminie określonym w zawiadomieniu o restrukturyzacji pisemne oświadczenie, w którym określa, w jakim zakresie nie zgadza się z wierzytelnością wskazaną w zawiadomieniu o restrukturyzacji, oraz przedstawi dowody potwierdzające te okoliczności. Jeżeli wierzyciel nie złoży tego rodzaju oświadczenia w wyznaczonym terminie, uznaje się, że zgodził się on z zakresem wierzytelności. Doradca restrukturyzacyjny sprawdza zasadność roszczeń wierzycieli, którzy zakwestionowali wierzytelność, ocenia, czy wierzytelność, która ma zostać zrestrukturyzowana, została udowodniona, i informuje sąd o wszelkich wierzytelnościach, które w rzeczywistości nie istnieją, których zakres jest niejasny lub w przypadku których nie można ocenić, czy są one zasadne lub czy zostały udowodnione. Jeżeli doradca restrukturyzacyjny nie zgadza się z twierdzeniem zawartym w oświadczeniu wierzyciela, niezwłocznie składa w sądzie oświadczenie wraz z dowodami i uzasadnia, dlaczego nie zgadza się z informacjami zawartymi w oświadczeniu. Doradca restrukturyzacyjny uzasadnia swoje twierdzenia. Na podstawie przedstawionych twierdzeń i dowodów sąd ustala zakres roszczenia głównego i roszczenia o świadczenia uboczne przysługujących wierzycielowi oraz istnienie i zakres zabezpieczenia.

Uczestnictwo wierzycieli w postępowaniu w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia

Postępowanie w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia dotyczy wierzycieli, których roszczenia przeciwko dłużnikowi stały się wymagalne przed złożeniem wniosku o ogłoszenie niewypłacalności. Ponadto zobowiązania wynikające z kontynuowania wykonywania umowy, które powstały lub stały się wymagalne po złożeniu wniosku o ogłoszenie niewypłacalności, można zrestrukturyzować pod pewnymi warunkami.

Po sporządzeniu planu restrukturyzacji zadłużenia, ale przed jego złożeniem w sądzie, powiernik niezwłocznie przekazuje go wraz z wnioskiem, wykazem aktywów i pasywów dłużnika oraz innymi załączonymi dokumentami wierzycielom wskazanym w planie restrukturyzacji zadłużenia, których wierzytelności mają zostać zrestrukturyzowane. Doręczając plan restrukturyzacji zadłużenia, powiernik wyznacza wierzycielowi termin wynoszący co najmniej dwa tygodnie, ale nie więcej niż cztery tygodnie od dnia otrzymania planu restrukturyzacji, na przekazanie opinii powiernikowi. Wierzyciel przedstawia swoją opinię w sprawie tego, czy zgadza się z informacjami przedstawionymi przez dłużnika w odniesieniu do wierzytelności i zabezpieczenia i z obliczeniami wysokości zadłużenia dokonanych przez dłużnika oraz czy zgadza się na restrukturyzację zadłużenia w sposób, o który wnosi dłużnik. Jeżeli wierzyciel nie zgadza się na restrukturyzację zadłużenia w sposób, o który wnosi dłużnik, musi wskazać, czy zgodziłby się na restrukturyzację zadłużenia w inny sposób. Powiernik informuje również o konsekwencjach nieprzedstawienia opinii. Powiernik przekazuje sądowi opinie wierzycieli razem z planem restrukturyzacji zadłużenia. Jeżeli wierzyciel, którego wierzytelność ma zostać zrestrukturyzowana, nie zgadza się z zakresem wierzytelności i innymi informacjami figurującymi na liście wierzytelności, składa powiernikowi – w wyznaczonym terminie – oświadczenie, w którym wskazuje figurujące na liście wierzytelności okoliczności, z którymi się nie zgadza, a także przedstawia dowody na poparcie swojego sprzeciwu. Jeżeli wierzyciel nie złożył oświadczenia w wyznaczonym terminie, uznaje się, że zgodził się z zakresem wierzytelności. Jeżeli powiernik nie zgadza się ze sprzeciwem wniesionym w oświadczeniu wierzyciela, składa w sądzie oświadczenie wraz z planem restrukturyzacji zadłużenia i dowodami oraz uzasadnia, dlaczego nie zgadza się z informacjami zawartymi w oświadczeniu. Poza planem restrukturyzacji zadłużenia powiernik składa w sądzie również opinie, oświadczenia i dowody przekazane przez wierzycieli. Na podstawie przedstawionych twierzeń i dowodów sąd ustala zakres roszczenia głównego i roszczenia o świadczenia uboczne przysługujących wierzycielowi oraz istnienie zabezpieczenia przy zatwierdzaniu planu. W stosownych przypadkach sąd wysłuchuje najpierw dłużnika i zainteresowanego wierzyciela. Sąd może odmówić ustalenia zakresu wierzytelności wierzyciela lub ustalić ją wyłącznie częściowo, jeżeli w opinii sądu wierzytelność, która ma zostać poddana restrukturyzacji, w rzeczywistości nie istnieje, jej zakres jest niejasny lub nie można w jej przypadku rozsądnie ocenić, czy jest ona zasadna lub czy została udowodniona. Po zatwierdzeniu planu restrukturyzacji zadłużenia wywołuje on określone w nim skutki prawne dla dłużnika i dla osoby, na której prawa wywiera on wpływ.

Udział wierzycieli w postępowaniu w przedmiocie umorzenia zobowiązań

W przypadku wszczęcia postępowania w przedmiocie umorzenia zobowiązań postępowanie to wszczyna się z chwilą ogłoszenia upadłości. Do chwili zakończenia postępowania upadłościowego wierzyciele biorą w nim udział zgodnie z przepisami dotyczącymi postępowania upadłościowego. Jeżeli po zakończeniu postępowania upadłościowego wszczęto postępowanie w przedmiocie umorzenia zobowiązań, wierzyciele, którzy zgłosili swoje wierzytelności w toku postępowania upadłościowego i których wierzytelność lub część wierzytelności nie została zaspokojona, są uprawnieni do otrzymywania płatności z tego tytułu w okresie umarzania zobowiązań.

W toku postępowania w przedmiocie umorzenia zobowiązań dłużnika wierzyciele w postępowaniu upadłościowym, w tym ci, którzy nie zgłosili swoich wierzytelności w toku postępowania upadłościowego, nie mogą dochodzić żadnych roszczeń w odniesieniu do majątku dłużnika. W toku postępowania w przedmiocie umorzenia zobowiązań dłużnika wierzyciele, których wierzytelność wobec dłużnika powstała po ogłoszeniu jego upadłości, nie mogą dochodzić żadnych roszczeń w odniesieniu do kwot pieniężnych, które mają zostać przekazane powiernikowi.

10 W jaki sposób zarządca może wykorzystać aktywa masy upadłości dłużnika lub nimi rozporządzać?

Majątek dłużnika staje się masą upadłości na podstawie postanowienia o ogłoszeniu upadłości i wykorzystuje się go jako majątek przeznaczony do zaspokojenia roszczeń wierzycieli i przeprowadzenia postępowania upadłościowego. Masa upadłości oznacza majątek dłużnika z chwili ogłoszenia upadłości, jak również majątek zwrócony lub odzyskany oraz majątek nabyty przez dłużnika w toku postępowania upadłościowego. W skład masy upadłości nie wchodzi majątek dłużnika, w odniesieniu do którego zgodnie z prawem nie można zgłosić żadnego roszczenia majątkowego.

W przypadku ogłoszenia upadłości prawo dłużnika do zarządzania masą upadłości i rozporządzania nią przechodzi na syndyka. Po ogłoszeniu upadłości wszelkie czynności służące rozporządzeniu majątkiem wchodzącym w skład masy upadłości dokonane przez dłużnika są nieważne. Przed ogłoszeniem upadłości sąd może zakazać dłużnikowi rozporządzania całym majątkiem lub jego częścią bez zgody zarządcy tymczasowego.

Syndyk musi objąć w posiadanie majątek dłużnika i rozpocząć zarządzanie masą upadłości bezzwłocznie po wydaniu postanowienia o ogłoszeniu upadłości.

Syndyk musi zgłosić roszczenie do składników majątku dłużnika znajdujących się w posiadaniu osoby trzeciej, aby włączyć je do masy upadłości, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej. Zarządzanie masą upadłości obejmuje dokonywanie czynności dotyczących masy upadłości niezbędnych do zachowania masy upadłości oraz do prowadzenia postępowania upadłościowego, jak również zarządzanie działalnością dłużnika, jeżeli jest on osobą prawną, bądź organizację działalności gospodarczej dłużnika, jeżeli jest on osobą samozatrudnioną. W toku postępowania upadłościowego prowadzonego wobec dłużnika będącego osobą prawną syndyk wykonuje takie prawa i obowiązki zarządu lub organu zastępującego zarząd osoby prawnej, które nie są sprzeczne z celem postępowania upadłościowego. Syndyk ponosi odpowiedzialność w takim samym stopniu jak członek organu zarządzającego.

Syndyk może zawrzeć transakcję w gotówce dotyczącą masy upadłości wyłącznie za zgodą sądu. Syndyk nie będzie dokonywał żadnych płatności w gotówce na rzecz wierzycieli na podstawie wyniku podziału. Syndyk może zawierać transakcje o szczególnym znaczeniu dla postępowania upadłościowego wyłącznie za zgodą rady wierzycieli. Do transakcji o szczególnym znaczeniu należy przede wszystkim zaciąganie pożyczek oraz – w przypadku przedsiębiorstwa należącego do masy upadłości – wszystkie transakcje przekraczające zakres zwykłego zarządu. Syndyk nie może zawierać transakcji z samym sobą lub z osobami z nim spokrewnionymi w imieniu masy upadłości lub na jej rzecz, zawierać żadnych innych transakcji podobnego rodzaju lub wiążących się z konfliktem interesów ani żądać zwrotu wydatków poniesionych w ramach tego rodzaju transakcji.

Syndyk może rozpocząć sprzedaż masy upadłości po pierwszym zgromadzeniu wierzycieli, chyba że wierzyciele postanowili inaczej podczas zgromadzenia. Jeżeli dłużnik złożył zażalenie na postanowienie o ogłoszeniu upadłości, majątku dłużnika nie można sprzedawać bez zgody dłużnika przed rozpatrzeniem zażalenia przez sąd okręgowy. Ograniczenia te nie mają zastosowania do sprzedaży przedmiotów łatwo się psujących, których wartość szybko spada lub których przechowywanie lub zabezpieczenie jest nadmiernie kosztowne. W przypadku kontynuowania działalności przedsiębiorstwa dłużnika majątku nie można sprzedawać, jeżeli utrudnia to kontynuowanie działalności przedsiębiorstwa. W przypadku złożenia propozycji układowej majątku nie można sprzedawać przed zawarciem układu, chyba że zgromadzenie wierzycieli przyjmie uchwałę umożliwiającą sprzedaż majątku niezależnie od propozycji układowej. Sprzedaż masy upadłości następuje za pośrednictwem aukcji zgodnie z procedurą przewidzianą w kodeksie postępowania egzekucyjnego.

11 Jakie wierzytelności mogą być zgłoszone do masy upadłości dłużnika oraz w jaki sposób traktuje się roszczenia powstałe po wszczęciu postępowania upadłościowego?

Wierzytelności, które należy zgłaszać do masy upadłości dłużnika

Wszystkie roszczenia wobec dłużnika, które powstały przed ogłoszeniem upadłości, należy zgłosić do masy upadłości dłużnika, niezależnie od ich podstawy czy terminów wymagalności. W przypadku ogłoszenia upadłości wszystkie roszczenia wierzyciela wobec dłużnika uznaje się za wymagalne, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej. Jeżeli wierzyciel zgłosił w sądzie powiązane roszczenie, ale sąd nie wydał jeszcze w tym zakresie orzeczenia, sąd zawiesi postępowanie w tym przedmiocie, a wierzyciel musi zgłosić wierzytelność syndykowi. Jeżeli wierzyciel zgłosił w sądzie roszczenie i sąd wydał w jego

przedmiocie orzeczenie, które się uprawomocniło, wierzyciel musi również zgłosić wierzytelność syndykowi, ale tego rodzaju wierzytelność uznaje się za obronioną. Jeżeli dłużnikowi przysługiwało prawo do zaskarżenia orzeczenia sądowego, prawo to może zostać wykonane przez syndyka.

Procedura w przypadku wierzytelności powstałych po wszczęciu postępowania upadłościowego

Po ogłoszeniu upadłości wierzyciele w postępowaniu upadłościowym mogą zgłaszać roszczenia wobec dłużnika wyłącznie zgodnie z procedurą przewidzianą w ustawie o upadłości. Wierzytelności można zgłaszać wyłącznie syndykowi, przy czym możliwość ta dotyczy wyłącznie wierzytelności powstałych przed ogłoszeniem upadłości. Wierzytelności powstałych po ogłoszeniu upadłości nie można zgłosić przed zakończeniem postępowania upadłościowego. Należy uwzględnić fakt, że w odniesieniu do osób prawnych w większości przypadków zakończenie postępowania upadłościowego pociąga za sobą likwidację osoby prawnej i w związku z tym nie ma podmiotu, wobec którego można by było zgłosić roszczenie po zakończeniu postępowania upadłościowego. Należy zatem zachować ostrożność i uwzględnić tego rodzaju ryzyko przy zawieraniu transakcji z upadłą osobą prawną. Roszczenia wobec osoby fizycznej powstałe w toku postępowania upadłościowego można zgłosić po zakończeniu postępowania upadłościowego zgodnie z procedurą ogólną, jednak uprawnienie to podlega pewnym ograniczeniom w sytuacji, w której prowadzone jest również postępowanie w przedmiocie umorzenia zobowiązań dłużnika będącego osobą fizyczną. Zobowiązania do zrekompensowania szkód wyrządzonych w toku postępowania upadłościowego przez niezgodną z prawem czynność dłużnika będącego osobą prawną stanowią zobowiązania masy upadłości, a zatem od dłużnika można zażądać ich wykonania w toku postępowania upadłościowego zgodnie z procedurą ogólną. Istnieje również możliwość przeprowadzenia postępowania egzekucyjnego w stosunku do masy upadłości w odniesieniu do zobowiązań, które mają zostać wykonane.

Możliwa jest również sytuacja, w której po ogłoszeniu upadłości dłużnik dokona rozporządzenia rzeczą wchodzącą w skład masy upadłości. Tego rodzaju rozporządzenie jest nieważne, ponieważ w przypadku ogłoszenia upadłości prawo do zarządzania i rozporządzania majątkiem przechodzi na syndyka. Jeżeli jednak dłużnik dokona rozporządzenia, majątek przeniesiony na podstawie tych czynności zostanie zwrócony, jeżeli pozostaje on częścią masy upadłości. Jeżeli w wyniku przeniesienia wartość masy upadłości wzrosła, wypłaça się odszkodowanie. Jeżeli dłużnik dokonał rozporządzenia rzeczą w dniu ogłoszenia upadłości, domniemywa się, że czynności rozporządzenia dokonano po ogłoszeniu upadłości. Jeżeli dłużnik dokonał rozporządzenia swoimi przyszłymi wierzytelnościami przed ogłoszeniem upadłości, tego rodzaju czynność stanie się nieważna w przypadku ogłoszenia upadłości w odniesieniu do wierzytelności, które powstały po ogłoszeniu upadłości. Dłużnik będący osobą fizyczną może rozporządzać masą upadłości za zgodą syndyka. Wszelkie czynności rozporządzenia dokonane bez zgody syndyka są nieważne.

Procedura w przypadku wierzytelności powstałych po wszczęciu postępowania restrukturyzacyjnego i postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia

W okresie obowiązywania planu restrukturyzacyjnego nie można wytoczyć powództwa na podstawie wierzytelności, do której zastosowanie ma plan restrukturyzacyjny. Można wytaczać powództwa w przedmiocie innych wierzytelności. W okresie obowiązywania planu restrukturyzacji zadłużenia nie można wytoczyć powództwa ani złożyć wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego na podstawie wierzytelności, do której zastosowanie ma plan restrukturyzacji zadłużenia. Można wytaczać powództwa w przedmiocie innych wierzytelności. Zatwierdzenie planu restrukturyzacji zadłużenia pozostaje bez uszczerbku dla prawa wierzyciela do wniesienia sprzeciwu w toku postępowania sądowego wobec wierzytelności nieuznanych w planie restrukturyzacji zadłużenia. Wierzyciel może również wnieść sprzeciw w toku postępowania sądowego wobec zakresu wierzytelności w części, w jakiej wierzytelności nie uznano.

Złożenie wniosku o restrukturyzację przedsiębiorstwa lub wniosku o restrukturyzację zadłużenia przez dłużnika powoduje zawieszenie biegu terminu przedawnienia w odniesieniu do roszczeń wobec dłużnika. Po otrzymaniu wniosku o restrukturyzację przedsiębiorstwa sąd rozpoznający sprawę może – na podstawie wniosku otrzymanego od przedsiębiorcy oraz za zgodą doradcy restrukturyzacyjnego, którą należy dołączyć do wniosku – zawiesić postępowanie sądowe dotyczące roszczenia pieniężnego wobec przedsiębiorcy do chwili zatwierdzenia planu restrukturyzacyjnego lub zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego, z wyjątkiem roszczenia z tytułu stosunku pracy, w przedmiocie którego nie wydano jeszcze orzeczenia. W przypadku dopuszczenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia sąd zawiesza postępowanie sądowe dotyczące roszczenia pieniężnego wobec dłużnika, w przedmiocie którego nie wydano jeszcze orzeczenia, do chwili zatwierdzenia planu restrukturyzacji zadłużenia lub zakończenia postępowania.

Plan restrukturyzacyjny nie zwalnia osoby solidarnie zobowiązanej do wykonania zobowiązania przedsiębiorcy z wykonania tego zobowiązania.

Zatwierdzenie planu restrukturyzacji zadłużenia nie zwalnia osoby solidarnie zobowiązanej do wykonania zobowiązania dłużnika z wykonania tego zobowiązania.

12 Jakie zasady obowiązują przy zgłaszaniu, weryfikacji i uznaniu wierzytelności?

Zasady regulujące zgłaszanie, sprawdzanie i uznawanie wierzytelności w toku postępowania upadłościowego

Wierzyciele mają obowiązek zgłosić syndykowi wszystkie swoje wierzytelności wobec dłużnika, które powstały przed ogłoszeniem upadłości, niezależnie od ich podstawy czy terminów wymagalności, nie później niż w terminie dwóch miesięcy od dnia ogłoszenia zawiadomienia o upadłości w dzienniku urzędowym. W przypadku ogłoszenia upadłości wszystkie roszczenia wierzyciela wobec dłużnika uznaje się za wymagalne. Wierzytelność należy zgłosić syndykowi, składając pisemne oświadczenie (zgłoszenie wierzytelności). W zgłoszeniu wierzytelności określa się treść, podstawę i zakres wierzytelności oraz wskazuje się, czy jest ona zabezpieczona zastawem. Dołącza się do niego dokumenty stanowiące dowód na poparcie okoliczności przedstawionych w zgłoszeniu.

Obronę wierzytelności prowadzi się w ramach postępowania pisemnego. Zabezpieczeń wierzytelności broni się wraz z wierzytelnościami, dla których zostały ustanowione. Syndyk sporządza wstępny wykaz wierzycieli na podstawie przedstawionych dowodów potwierdzających istnienie wierzytelności. Wszyscy wierzyciele i dłużnik mają możliwość zgłoszenia sprzeciwu wobec wierzytelności dowolnego wierzyciela. W stosownych przypadkach obowiązek zgłoszenia sprzeciwu spoczywa również na syndyku. Następnie wierzyciele, w odniesieniu do wierzytelności których zgłoszono sprzeciw, mogą wyrazić swoją opinię w tej kwestii. Syndyk sporządza ostateczny wykaz wierzycieli na podstawie przekazanych dowodów potwierdzających istnienie wierzytelności, zgłoszonych sprzeciwów oraz przedstawionych opinii i przekazuje go sądowi do zatwierdzenia.

Przy zatwierdzeniu wykazu wierzycieli sąd rozstrzyga o zasadności zgłoszonych sprzeciwów i przedstawionych opinii oraz wniosków i oświadczeń załączonych do wykazu, ustala zakres wierzytelności, ich pozycję w hierarchii oraz wynik podziału, a także zatwierdza wykaz wierzycieli w drodze postanowienia. Domniemywa się, że wierzytelność, jej kolejność zaspokajania oraz zabezpieczenie zostały uznane, jeżeli syndyk ani żaden z wierzycieli nie wniósł w ich przedmiocie sprzeciwu lub jeżeli syndyk lub wierzyciel, który wniósł sprzeciw, wycofa go. Wycofanie sprzeciwu wiąże się z koniecznością wystąpienia z wnioskiem do sądu.

Następujące wierzytelności i zabezpieczenia wierzytelności uznaje się bez obrony:

wierzytelności potwierdzone na mocy prawomocnego orzeczenia sądu lub orzeczenia trybunału arbitrażowego stanowiącego tytuł wykonawczy zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 6 lub 61 kodeksu postępowania egzekucyjnego;

zabezpieczenia wierzytelności potwierdzone na mocy prawomocnego orzeczenia sądu lub orzeczenia trybunału arbitrażowego stanowiącego tytuł wykonawczy zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 6 lub 61 kodeksu postępowania egzekucyjnego bądź zabezpieczenia wierzytelności wpisane do rejestru gruntów, rejestru statków, rejestru zastawów handlowych lub rejestru papierów wartościowych;

wierzytelności potwierdzone na mocy prawomocnych orzeczeń i nakazów Jednolitego Sądu Patentowego, o których mowa w art. 82 Porozumienia w sprawie Jednolitego Sądu Patentowego (Dz.U. C 175 z 20.6.2013, s. 1);

wierzytelności potwierdzone na mocy orzeczeń sądów państw trzecich uznanych za wykonalne lub podlegających wykonaniu bez konieczności ich uznania w Estonii;

wierzytelności dotyczące zobowiązań finansowych na gruncie prawa publicznego wynikające z decyzji administracyjnej, o której mowa w § 2 ust. 1 kodeksu postępowania egzekucyjnego, jeżeli termin na zaskarżenie decyzji administracyjnej upłynął przed ogłoszeniem upadłości, a także tego rodzaju wierzytelności wynikające z dokumentu urzędowego państwa trzeciego uznanego za wykonalny lub podlegającego wykonaniu bez konieczności jego uznania w Estonii.

Wykaz wierzycieli, który ma zostać zatwierdzony na mocy orzeczenia sądu, zawiera następujące informacje:

nazwę/imię i nazwisko wierzyciela;

numer wpisu w rejestrze lub osobisty numer identyfikacyjny wierzyciela;

zakres uznanej wierzytelności wierzyciela;

pozycję uznanej wierzytelności w hierarchii oraz wynik podziału;

wskazanie, czy wierzytelność jest wierzytelnością zabezpieczoną;

wskazanie, czy wierzytelność jest zobowiązaniem solidarnym lub wynika z transakcji warunkowej bądź z decyzji administracyjnej obwarowanej dodatkowym warunkiem;

wskazanie, czy dłużnik może zgłosić sprzeciw wobec wierzytelności.

Zasady regulujące zgłaszanie, sprawdzanie i uznawanie wierzytelności w toku postępowania restrukturyzacyjnego i postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia

W toku postępowania restrukturyzacyjnego dłużnik przedstawia listę wierzytelności, na której umieszcza wszystkie wierzytelności wraz ze wskazaniem wierzycieli, którym te wierzytelności przysługują. Sami wierzyciele nie zgłaszają zatem żadnych wierzytelności. Wierzyciel, którego wierzytelność ma zostać zrestrukturyzowana w ramach planu restrukturyzacyjnego i który nie zgadza się z zakresem wierzytelności, może – w toku postępowania restrukturyzacyjnego – złożyć doradcy restrukturyzacyjnemu pisemne oświadczenie, w którym określi, w jakim zakresie nie zgadza się z wierzytelnością określoną w zawiadomieniu o restrukturyzacji, oraz przedstawić dowody potwierdzające te okoliczności. Jeżeli wierzyciel nie złoży tego rodzaju oświadczenia w wyznaczonym terminie, uznaje się, że zgodził się on z zakresem wierzytelności. Dłużnik może zakwestionować argumenty podniesione przez wierzyciela, ale musi uzasadnić swoje stanowisko. Na podstawie przedstawionych twierdzeń i dowodów sąd ustala zakres roszczenia głównego i roszczenia o świadczenia uboczne przysługujących wierzycielowi oraz istnienie i zakres zabezpieczenia.

W toku postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia dłużnik przedstawia zestawienie swoich zobowiązań w oświadczeniu, a powiernik sporządza szczegółowy wykaz zobowiązań dłużnika. W planie restrukturyzacji zadłużenia określa się zobowiązania, które mają zostać zrestrukturyzowane, oraz sposób restrukturyzacji, o który wnosi dłużnik. Podobnie jak w przypadku postępowania restrukturyzacyjnego, sami wierzyciele nie zgłaszają żadnych wierzytelności. Jeżeli wierzyciel, którego wierzytelność ma zostać zrestrukturyzowana, nie zgadza się z informacjami przedstawionymi przez dłużnika na liście wierzytelności, informuje sąd lub – na wniosek sądu – doradcę w terminie wyznaczonym przez sąd, w jakim zakresie nie zgadza się z wierzytelnością, oraz przedstawia dowody potwierdzające te okoliczności. Jeżeli wierzyciel nie złoży tego rodzaju oświadczenia w wyznaczonym terminie, uznaje się, że zgodził się on z zakresem wierzytelności. Jeżeli dłużnik lub powiernik nie zgadza się z twierdzeniem zawartym w oświadczeniu wierzyciela, składa w sądzie oświadczenie wraz z dowodami i uzasadnia, dlaczego nie zgadza się z informacjami zawartymi w oświadczeniu. Na podstawie przedstawionych twierdzeń i dowodów sąd ustala zakres roszczenia głównego i roszczenia o świadczenia uboczne przysługujących wierzycielowi oraz istnienie zabezpieczenia.

13 Jakie zasady obowiązują przy podziale funduszy masy upadłości? W jaki sposób ustala się hierarchię roszczeń i praw wierzycieli?

Obowiązującą zasadą jest zasada równego traktowania wszystkich wierzycieli. Mają jednak zastosowanie pewne wyjątki, zgodnie z którymi niektórym wierzycielom przysługuje prawo pierwszeństwa.

Przed wypłatą środków pieniężnych na podstawie wyniku podziału dokonuje się płatności z masy upadłości na pokrycie kosztów związanych z postępowaniem upadłościowym w następującej kolejności:

wierzytelności powstałe wskutek wyłączenia składników majątku lub ich odzyskania;

świadczenia alimentacyjne płatne na rzecz dłużnika i osób pozostających na jego utrzymaniu;

w toku postępowania upadłościowego wobec masy spadkowej, wydatki, o których mowa w § 142 ust. 1 pkt 1 prawa spadkowego;

zobowiązania masy upadłości;

koszty i wydatki poniesione w toku postępowania upadłościowego.

Po dokonaniu tych płatności wierzytelności zaspokajają się w następującej kolejności:

uznane wierzytelności zabezpieczone zastawem;

inne uznane wierzytelności zgłoszone w wyznaczonym terminie;

inne wierzytelności, których nie zgłoszono w wyznaczonym terminie, ale które uznano;

w toku postępowania upadłościowego wobec masy spadkowej, wierzytelności, o których mowa w § 142 ust. 1 pkt 3 prawa spadkowego, a także wierzytelności odnoszące się do zachowku.

Jeżeli zgodnie z zawartą umową pozycja wierzytelności danego wierzyciela w hierarchii ma być niższa niż pozycja, jaka przysługiwałaby mu zgodnie z powyższym zestawieniem, wierzytelność tego wierzyciela zaspokajają się zgodnie z hierarchią przewidzianą w umowie. Oznacza to możliwość uwzględnienia dobrowolnego podporządkowania zobowiązań.

Osoba trzecia może ponosić odpowiedzialność za zobowiązania dłużnika w przypadku gdy dłużnicy odpowiadają solidarnie. W takim przypadku dłużnik solidarny ponosi odpowiedzialność wobec wierzyciela niezależnie od niewypłacalności dłużnika. Jeżeli dłużnik solidarny uregułuje część długu, którą wierzyciel również zgłosił wobec dłużnika, część tą potrąca się z wierzytelności.

Istnieje również możliwość przeniesienia zobowiązania dłużnika na osobę trzecią na podstawie przepisów prawa. Jeżeli pracodawca stał się niewypłacalny, tj. ogłoszono upadłość pracodawcy lub postępowanie upadłościowe zakończyło się umorzeniem, pracownik otrzymuje odszkodowanie z tytułu całego wynagrodzenia, którego nie otrzymał przed ogłoszeniem niewypłacalności pracodawcy, całego wynagrodzenia za czas urlopu, którego nie otrzymał przed ogłoszeniem niewypłacalności pracodawcy, oraz wszelkich świadczeń nieotrzymanych z powodu rozwiązania umowy o pracę przed ogłoszeniem niewypłacalności pracodawcy lub po jej ogłoszeniu. Jeżeli pracodawca jest niewypłacalny, wierzycielem w postępowaniu upadłościowym w odniesieniu do niezapłaconych składek na ubezpieczenie od utraty pracy jest skarb państwa.

W toku postępowania restrukturyzacyjnego i postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia nie można mówić o masie upadłości, a wierzytelności są zaspokajane zgodnie z planem restrukturyzacyjnym lub planem restrukturyzacji zadłużenia. Plan restrukturyzacyjny nie zwalnia osoby solidarnie zobowiązanej do wykonania zobowiązania przedsiębiorcy z wykonania tego zobowiązania. Jeżeli osoba solidarnie zobowiązana do wykonania zobowiązania przedsiębiorcy wykonała to zobowiązanie, przysługuje jej roszczenie regresowe wobec przedsiębiorcy wyłącznie w zakresie, w jakim przedsiębiorca odpowiada za wykonanie zobowiązania w ramach planu restrukturyzacyjnego. Zatwierdzenie planu restrukturyzacji zadłużenia nie zwalnia osoby solidarnie

zobowiązanej do wykonania zobowiązania dłużnika z wykonania tego zobowiązania. Jeżeli osoba solidarnie zobowiązana do wykonania zobowiązania dłużnika wykonała to zobowiązanie, przysługuje jej roszczenie regresowe wobec dłużnika wyłącznie w zakresie, w jakim dłużnik odpowiada za wykonanie zobowiązania w ramach planu restrukturyzacji zadłużenia.

14 Jakie są przesłanki oraz skutki zakończenia postępowania upadłościowego (w szczególności w drodze układu)?

Zakończenie postępowania upadłościowego i skutki jego zakończenia

Postępowanie w przedmiocie wniosku o ogłoszenie upadłości może zostać zakończone przed ogłoszeniem upadłości. Po rozpoznaniu wniosku o ogłoszenie upadłości sąd ogłasza upadłość, oddala wniosek albo kończy postępowanie poprzez jego umorzenie.

Sąd kończy postępowanie, wydając postanowienie o jego umorzeniu bez ogłaszania upadłości, niezależnie od niewypłacalności dłużnika, jeżeli majątek dłużnika nie wystarcza do pokrycia kosztów i wydatków poniesionych w toku postępowania upadłościowego oraz jeżeli niemożliwe jest odzyskanie majątku lub zgłoszenie roszczenia do majątku, w tym wytoczenie powództwa przeciwko członkowi organu zarządzającego. Sąd może również zakończyć postępowanie, wydając postanowienie o jego umorzeniu bez ogłaszania upadłości, niezależnie od niewypłacalności dłużnika, jeżeli majątek dłużnika obejmuje głównie roszczenia o odzyskanie majątku lub roszczenia wobec osób trzecich, jeżeli zaspokojenie tych roszczeń jest mało prawdopodobne. Sąd nie umarza postępowania, jeżeli dłużnik, wierzyciel lub osoba trzecia wpłaci kwotę określoną przez sąd jako zaliczkę na pokrycie kosztów i wydatków poniesionych w toku postępowania upadłościowego na wyznaczony rachunek bankowy lub jeżeli sąd uwzględni wniosek Wydziału ds. Niewypłacalności o przeprowadzenie postępowania upadłościowego wobec dłużnika będącego osobą prawną w formie dochodzenia publicznego. Jeżeli postępowanie upadłościowe prowadzone wobec dłużnika będącego osobą prawną zakończy się umorzeniem, zarządca tymczasowy likwiduje osobę prawną w terminie dwóch miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania bez wszczynania postępowania likwidacyjnego. Jeżeli w chwili umorzenia postępowania upadłościowego dłużnik posiada jakiegokolwiek majątek, w pierwszej kolejności wypłaca się z niego wynagrodzenie zarządcy tymczasowego oraz pokrywa się niezbędne wydatki.

Postępowanie upadłościowe zostaje zakończone w przypadku umorzenia postępowania upadłościowego, ustania przesłanek upadłości, za zgodą wierzycieli, w przypadku zatwierdzenia sprawozdania końcowego, zatwierdzenia układu lub z innych przyczyn przewidzianych w przepisach prawa. Sąd kończy postępowanie upadłościowe poprzez jego umorzenie, jeżeli masa upadłości jest niewystarczająca do pokrycia zobowiązań masy upadłości oraz kosztów i wydatków poniesionych w toku postępowania upadłościowego. Jeżeli chodzi o dłużnika będącego osobą prawną, sąd zwraca się do Wydziału ds. Niewypłacalności o złożenie wniosku o przeprowadzenie postępowania upadłościowego w formie dochodzenia publicznego, wyznaczając rozsądny termin na przedłożenie tego wniosku. W przypadku uwzględnienia wspomnianego wniosku postępowanie nie zostaje zakończone i jest kontynuowane w formie dochodzenia publicznego.

Sąd kończy postępowanie upadłościowe na wniosek dłużnika, jeżeli ustały przesłanki postępowania upadłościowego, pod warunkiem że dłużnik udowodni, iż nie jest niewypłacalny lub iż prawdopodobnie nie stanie się niewypłacalny, jeżeli upadłość została ogłoszona z powodu możliwej niewypłacalności dłużnika w przyszłości. W przypadku zakończenia postępowania upadłościowego z powodu ustania przesłanek postępowania upadłościowego nie rozwiązuje się osoby prawnej.

Sąd kończy postępowanie upadłościowe na wniosek dłużnika, jeżeli wszyscy wierzyciele, którzy zgłosili swoje wierzytelności w wyznaczonym terminie, wyrazili zgodę na zakończenie postępowania. Jeżeli dłużnik będący osobą prawną jest stale niewypłacalny, sąd nakazuje jego likwidację w postanowieniu kończącym postępowanie.

Postępowanie upadłościowe kończy się zatwierdzeniem sprawozdania końcowego, które syndyk przedstawia radzie wierzycieli i sądowi. W sprawozdaniu końcowym syndyk przedstawia informacje dotyczące masy upadłości i środków pieniężnych uzyskanych z jej sprzedaży, płatności, wierzytelności uznanych przez wierzycieli, wytoczonych powództw i powództw, których jeszcze nie wytoczono itd. Wierzyciel może wnieść do sądu sprzeciw wobec sprawozdania końcowego. Sąd decyduje o zatwierdzeniu sprawozdania końcowego oraz o zakończeniu postępowania upadłościowego. Sąd odmawia zatwierdzenia sprawozdania końcowego i w drodze postanowienia zwraca je syndykowi w celu kontynuowania postępowania upadłościowego, jeżeli sprawozdanie końcowe ujawnia naruszenie praw dłużnika lub wierzycieli w toku postępowania upadłościowego.

Postępowanie upadłościowe może się również zakończyć zawarciem układu. Układ jest umową zawartą pomiędzy dłużnikiem a wierzycielami dotyczącą spłaty zadłużenia, która obejmuje zmniejszenie zadłużenia lub przedłużenie terminu spłaty. W toku postępowania upadłościowego układ zawiera się na wniosek dłużnika lub syndyka po ogłoszeniu upadłości. Uchwałę o zawarciu układu przyjmuje zgromadzenie wierzycieli. Sąd decyduje o zatwierdzeniu układu. Sąd kończy postępowanie upadłościowe, wydając postanowienie o zatwierdzeniu układu.

Jeżeli postępowanie upadłościowe nie zostanie zakończone w ciągu dwóch lat od dnia ogłoszenia upadłości, syndyk składa radzie wierzycieli i sądowi sprawozdania co sześć miesięcy do chwili zakończenia postępowania upadłościowego. W sprawozdaniach tych określa przyczyny, dla których postępowanie upadłościowe nie zostało zakończone, oraz przedstawi informacje dotyczące sprzedanych i niesprzedanych składników masy upadłości i zarządzania masą upadłości. Sąd zwalnia syndyka z jego obowiązków w przypadku zakończenia postępowania upadłościowego, chyba że odpowiednie przepisy stanowią inaczej. Sąd może odmówić zwolnienia syndyka z jego obowiązków, jeżeli do chwili zakończenia postępowania upadłościowego nie sprzedano wszystkich składników masy upadłości, jeżeli nadal oczekuje się wpływu środków pieniężnych ze sprzedaży masy upadłości, jeżeli powództwa wytoczone przez syndyka nie zostały jeszcze rozpoznane lub jeżeli syndyk zamierza wytoczyć powództwo lub ma obowiązek je wytoczyć. W takim przypadku syndyk również nadal wykonuje swoje obowiązki po zakończeniu postępowania upadłościowego. Jeżeli po zakończeniu postępowania upadłościowego i zwolnieniu syndyka z jego obowiązków do masy upadłości trafiają środki pieniężne, jeżeli kwoty przydzielone podczas podziału zostaną udostępnione lub jeżeli okaże się, że masa upadłości obejmuje rzeczy, których nie uwzględniono w toku postępowania upadłościowego, sąd wydaje – z urzędu lub na wniosek syndyka lub wierzyciela – postanowienie o dodatkowym podziale.

Zakończenie postępowania restrukturyzacyjnego i skutki jego zakończenia

Postępowanie restrukturyzacyjne dobiega końca w przypadku jego zakończenia przed upływem wyznaczonego terminu, jeżeli plan restrukturyzacyjny zostanie unieważniony, jeżeli plan restrukturyzacyjny zostanie wykonany przed upływem wyznaczonego terminu lub jeżeli upłynie termin wykonania planu restrukturyzacyjnego wyznaczony w planie restrukturyzacyjnym. W przypadku wykonania planu restrukturyzacyjnego przed upływem wyznaczonego terminu postępowanie restrukturyzacyjne zostaje zakończone, jeżeli przedsiębiorca wykonał wszystkie zobowiązania przyjęte w ramach planu restrukturyzacyjnego przed upływem terminu wykonania planu restrukturyzacyjnego.

Postępowanie restrukturyzacyjne może się zakończyć przed upływem wyznaczonego terminu wyłącznie przed zatwierdzeniem planu restrukturyzacyjnego. Sąd kończy postępowanie restrukturyzacyjne przed upływem wyznaczonego terminu w przypadku naruszenia przez przedsiębiorcę ciężącego na nim obowiązku współpracy, niewpłacenia przez przedsiębiorcę kwoty wyznaczonej przez sąd jako zaliczki na pokrycie wynagrodzenia i wydatków doradcy restrukturyzacyjnego lub biegłego, niezatwierdzenia planu restrukturyzacyjnego, złożenia przez przedsiębiorcę wniosku w tym przedmiocie, ustania przesłanek wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego, roztrwonienia majątku przedsiębiorcy lub działania na szkodę interesów wierzycieli, niezłożenia planu restrukturyzacyjnego w wyznaczonym terminie lub przekazania przez przedsiębiorstwo nieprawdziwych informacji na temat wierzytelności. Jeżeli sąd zakończy postępowanie restrukturyzacyjne przed wyznaczonym terminem, następuje zniesienie skutków wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego z mocą wsteczną.

W przypadku upływu terminu wykonania planu restrukturyzacyjnego postępowanie restrukturyzacyjne zostaje zakończone.

Postępowanie restrukturyzacyjne może również zostać zakończone w przypadku unieważnienia planu restrukturyzacyjnego. Plan restrukturyzacyjny zostaje unieważniony, jeżeli przedsiębiorca został skazany za przestępstwo związane z upadłością lub przestępstwo związane z postępowaniem egzekucyjnym po zatwierdzeniu planu restrukturyzacyjnego, jeżeli przedsiębiorca w znacznym zakresie nie wykonuje zobowiązań przewidzianych w planie restrukturyzacyjnym, jeżeli po upływie co najmniej połowy okresu obowiązywania planu restrukturyzacyjnego nie ulega wątpliwości, że przedsiębiorca nie jest w stanie wykonać zobowiązań przyjętych w ramach planu restrukturyzacyjnego, na wniosek doradcy restrukturyzacyjnego, jeżeli nie uiszczono opłaty z tytułu nadzoru, jeżeli przedsiębiorca nie zapewnia doradcy restrukturyzacyjnemu wsparcia podczas wykonywania obowiązku w zakresie nadzoru lub jeżeli nie dostarcza doradcy restrukturyzacyjnemu informacji żądanych przez tego ostatniego w celu sprawowania nadzoru, jeżeli przedsiębiorca złoży wniosek o unieważnienie planu restrukturyzacyjnego lub w przypadku ogłoszenia upadłości przedsiębiorcy. W przypadku unieważnienia planu restrukturyzacyjnego następuje zniesienie skutków wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego z mocą wsteczną. Wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego skutkuje również przedłużeniem terminów, wyznaczonych w dowolnym ewentualnym późniejszym postępowaniu upadłościowym lub egzekucyjnym, na uznanie transakcji lub innych czynności za bezskuteczne. Skutek ten nie ulega zniesieniu.

Zakończenie postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia i skutki jego zakończenia

Postępowanie w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia kończy się w przypadku unieważnienia planu restrukturyzacji zadłużenia, zakończenia postępowania lub upływu terminu wykonania wyznaczonego w planie restrukturyzacji zadłużenia. W przypadku wykonania planu restrukturyzacji zadłużenia przed upływem wyznaczonego terminu postępowanie zostaje zakończone, jeżeli dłużnik wykonał wszystkie swoje zobowiązania przyjęte w ramach planu restrukturyzacji zadłużenia przed upływem terminu wykonania tego planu.

Sąd unieważnia plan restrukturyzacji zadłużenia na wniosek dłużnika oraz w przypadku ogłoszenia upadłości dłużnika. Sąd może unieważnić plan restrukturyzacji zadłużenia, jeżeli dłużnik w znacznym stopniu nie wykonuje zobowiązań określonych w planie restrukturyzacji zadłużenia, jeżeli po upływie co najmniej połowy okresu obowiązywania planu restrukturyzacji zadłużenia nie ulega wątpliwości, że dłużnik nie jest w stanie wykonać zobowiązań przyjętych w ramach planu, dłużnik nie ma żadnych problemów z wypłacalnością lub przezwyciężył tego rodzaju problemy, dłużnik umyślnie lub wykazując się rażącym niedbalstwem, przedstawił błędne lub niekompletne informacje o swoim majątku, swoich dochodach, wierzycielach lub zobowiązaniach, dłużnik dokonał płatności na rzecz wierzycieli niewymienionych w planie restrukturyzacji zadłużenia, szkodząc tym samym w znacznym stopniu interesom pozostałych wierzycieli, dłużnik nie zapewnia wsparcia sądowi lub doradcy podczas wykonywania obowiązku w zakresie nadzoru lub nie dostarcza informacji wymaganych w celu sprawowania nadzoru lub jeżeli dłużnik nie zapłacił kwoty określonej przez sąd jako zaliczki na pokrycie wynagrodzenia i wydatków powiernika lub biegłego. W przypadku unieważnienia planu restrukturyzacji zadłużenia następuje zniesienie z mocą wsteczną skutków dopuszczenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia. Wszczęcie postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia skutkuje również przedłużeniem terminów, wyznaczonych w dowolnym ewentualnym późniejszym postępowaniu upadłościowym lub egzekucyjnym, na uznanie transakcji lub innych czynności za bezskuteczne. Skutek ten nie ulega zniesieniu.

15 Jakie prawa przysługują wierzycielom po zakończeniu postępowania upadłościowego?

Prawa wierzycieli po zakończeniu postępowania upadłościowego

Po zakończeniu postępowania upadłościowego wierzytelności, które można było zgłosić, ale których nie zgłoszono w toku postępowania upadłościowego, oraz wierzytelności, które zgłoszono, ale których nie zaspokojono, lub wobec których dłużnik wniósł sprzeciw, mogą zostać zgłoszone przez wierzycieli wobec dłużnika zgodnie z procedurą ogólną. W tym przypadku odsetki i odsetki od zadłużenia przeterminowanego nie są naliczane za okres trwania postępowania upadłościowego.

Jeżeli dłużnik będący osobą fizyczną zostaje zwolniony ze swoich obowiązków, które nie zostały wykonane w toku postępowania upadłościowego, roszczenia wierzycieli w postępowaniu upadłościowym wobec dłużnika, w tym wierzytelności przysługujące wierzycielom w postępowaniu upadłościowym, którzy nie zgłosili swoich wierzytelności w toku postępowania upadłościowego, z wyjątkiem zobowiązań do zrekompensowania szkody wyrządzonej umyślnie poprzez czynność niezgodną z prawem lub do zapłaty świadczenia alimentacyjnego na rzecz dziecka lub rodzica, wygasają.

Po zakończeniu postępowania upadłościowego wierzyciele mogą również zgłosić wobec dłużnika roszczenia wynikające z zobowiązań masy upadłości, których nie zaspokojono w toku postępowania upadłościowego. Roszczenia powstałe w toku postępowania upadłościowego, których nie można było zgłosić w toku postępowania upadłościowego, można również zgłosić wobec dłużnika zgodnie z procedurą ogólną. W tym przypadku bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się w chwili zakończenia postępowania upadłościowego. W zakresie, w jakim przysługująca wierzycielowi wierzytelność uznana w toku postępowania upadłościowego nie została zaspokojona w toku postępowania upadłościowego, postanowienie stanowi tytuł wykonawczy, chyba że dłużnik wniósł sprzeciw wobec wierzytelności lub sąd uznał wierzytelność.

Prawa wierzycieli po zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego

W przypadku zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego z powodu upływu terminu wykonania planu restrukturyzacyjnego wierzyciel może dochodzić wierzytelności zrestrukturyzowanej w ramach planu restrukturyzacyjnego wyłącznie w zakresie uzgodnionym w tym planie, lecz którego nie zrealizowano. W przypadku unieważnienia planu restrukturyzacyjnego lub jego przedterminowego uchylecia następuje zniesienie skutków wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego z mocą wsteczną. Wierzyciel, którego wierzytelność zrestrukturyzowano w ramach planu restrukturyzacyjnego, odzyskuje prawo dochodzenia roszczeń wobec przedsiębiorcy w pierwotnej kwocie. Należy również uwzględnić zyski osiągnięte przez wierzyciela w toku wykonywania planu restrukturyzacyjnego.

Prawa wierzycieli po zakończeniu postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia

W przypadku upływu terminu wykonania planu restrukturyzacji zadłużenia wierzyciel może dochodzić wierzytelności zrestrukturyzowanej w ramach planu wyłącznie w zakresie uzgodnionym w tym planie, lecz którego nie zrealizowano. W przypadku unieważnienia planu restrukturyzacji zadłużenia wierzyciel, którego wierzytelność zrestrukturyzowano w ramach tego planu, odzyskuje prawo dochodzenia roszczeń wobec dłużnika w pierwotnej kwocie. Należy również uwzględnić zyski osiągnięte przez wierzyciela w toku wykonywania planu restrukturyzacji zadłużenia.

16 Kto ponosi koszty postępowania upadłościowego łącznie z poniesionymi wydatkami?

Postępowanie upadłościowe

W przypadku uwzględnienia wniosku o ogłoszenie upadłości lub zakończenia postępowania upadłościowego w drodze układu koszty i wydatki poniesione w toku postępowania upadłościowego pokrywane są z masy upadłości. W przypadku oddalenia lub odrzucenia wniosku o ogłoszenie upadłości złożonego przez wierzyciela lub zakończenia postępowania z powodu wycofania wniosku o ogłoszenie upadłości przez wierzyciela koszty i wydatki poniesione w toku postępowania upadłościowego ponosi wierzyciel. W przypadku umorzenia postępowania upadłościowego sąd rozstrzyga o podziale kosztów i wydatków poniesionych w toku postępowania upadłościowego stosownie do okoliczności.

Jeżeli postępowanie wszczęte na wniosek dłużnika umorzono bez ogłaszania upadłości, a majątek dłużnika jest niewystarczający do dokonania wymaganych płatności, sąd nakazuje dłużnikowi zapłatę wynagrodzenia zarządcy tymczasowego i pokrycie wydatków podlegających zwrotowi, lecz może zarządzić ich pokrycie z budżetu państwa. Kwota wynagrodzenia i wydatków zarządcy tymczasowego, które można pokryć z budżetu państwa, nie może przekraczać równowartości jednego minimalnego miesięcznego wynagrodzenia (z uwzględnieniem podatków przewidzianych w przepisach, z wyjątkiem

podatku od wartości dodanej). Sąd nie zarządza pokrycia wynagrodzenia i wydatków zarządcy tymczasowego z budżetu państwa, jeżeli dłużnik, wierzyciel lub osoba trzecia wpłacili kwotę określoną przez sąd jako zaliczkę na pokrycie wynagrodzenia i wydatków zarządcy tymczasowego podlegających zwrotowi na specjalny rachunek bankowy.

Podobną procedurę stosuje się w przypadku wniosku o ogłoszenie niewypłacalności złożonego przez dłużnika będącego osobą fizyczną lub przeciwko takiemu dłużnikowi. Dla osoby fizycznej zamiast zarządcy tymczasowego powołuje się powiernika.

Postępowanie restrukturyzacyjne

W przypadku wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego sąd wyznacza termin wpłaty przez przedsiębiorcę kwoty określonej przez sąd jako zaliczka na pokrycie początkowego wynagrodzenia i początkowych wydatków doradcy restrukturyzacyjnego na specjalny rachunek bankowy. Jeżeli przedsiębiorca nie wpłaci tej kwoty, sąd umarza postępowanie restrukturyzacyjne. Sąd określa kwotę wynagrodzenia doradcy restrukturyzacyjnego i wydatków podlegających zwrotowi w przypadku zwolnienia doradcy restrukturyzacyjnego z jego obowiązków lub zatwierdzenia planu restrukturyzacyjnego na podstawie sprawozdania dotyczącego czynności i wydatków doradcy restrukturyzacyjnego.

Jeżeli sąd powołuje biegłego w toku postępowania restrukturyzacyjnego, biegły ma prawo do zwrotu koniecznych i uzasadnionych wydatków poniesionych podczas wykonywania swoich obowiązków oraz do otrzymania wynagrodzenia z tytułu wykonywanych obowiązków. Sąd określa kwotę wynagrodzenia biegłego i wydatków podlegających zwrotowi. Ustalając wysokość wynagrodzenia biegłego, sąd może również wysłuchać opinii przedsiębiorcy.

Postępowanie w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia

Dłużnik ponosi koszty i wydatki poniesione w toku postępowania w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia. Koszty postępowania po stronie wierzycieli pokrywają sami wierzyciele. Sąd może nakazać dłużnikowi pokrycie kosztów postępowania po stronie wierzycieli, jeżeli dłużnik umyślnie złożył bezzasadny wniosek o restrukturyzację zadłużenia lub spowodował powstanie kosztów postępowania po stronie wierzycieli, w inny sposób umyślnie przedstawiając nieprawdziwe informacje lub umyślnie składając bezzasadny wniosek lub wnosząc bezzasadny sprzeciw. W przypadku wykonania planu restrukturyzacji zadłużenia dłużnik nie będzie musiał zwracać kwoty pomocy prawnej przyznanej przez państwo. Jeżeli wszczęto postępowanie w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia, sąd określa kwotę, jaką dłużnik musi wpłacić jako zaliczkę na pokrycie wynagrodzenia i wydatków powiernika na specjalny rachunek bankowy. Jeżeli sąd powoła biegłego, może również określić kwotę, jaką dłużnik jest zobowiązany wpłacić jako zaliczkę na pokrycie wynagrodzenia i wydatków tego biegłego.

17 Jakie są zasady dotyczące nieważności, zaskarżania lub względnej bezskuteczności czynności prawnych dokonanych ze szkodą dla ogółu wierzycieli?

Postępowanie upadłościowe

W przypadku ogłoszenia upadłości prawo dłużnika do zarządzania masą upadłości i rozporządzania nią przechodzi na syndyka. Po ogłoszeniu upadłości wszelkie czynności służące rozporządzeniu majątkiem wchodzącym w skład masy upadłości dokonane przez dłużnika są nieważne. Dłużnik będący osobą fizyczną może rozporządzać masą upadłości za zgodą syndyka. Wszelkie czynności rozporządzenia dokonane bez zgody syndyka są nieważne.

Sąd, rozpatrując skargę pauliańską, uznaje za bezskuteczną jakąkolwiek transakcję lub inną czynność dłużnika, którą zawarto lub której dokonano przed ogłoszeniem upadłości i która szkodzi interesom wierzycieli. Jeżeli transakcja uznana za bezskuteczną została zawarta lub jakąkolwiek inną czynność uznana za bezskuteczną została dokonana w okresie od powołania zarządcy tymczasowego lub powiernika do ogłoszenia upadłości, uznaje się, że transakcja lub inną czynność wyrządziła szkodę interesom wierzycieli.

Dłużnik, wierzyciel lub syndyk mogą wnieść o uchylenie przez sąd uchwały zgromadzenia wierzycieli, jeżeli uchwała ta jest sprzeczna z prawem lub przyjęto ją z naruszeniem procedury przewidzianej w przepisach lub jeżeli prawo do zaskarżenia uchwały jest bezpośrednio przewidziane w przepisach. Można wnieść o uchylenie uchwały zgromadzenia wierzycieli również wówczas, gdy uchwała szkodzi wspólnym interesom wierzycieli.

Jeżeli postępowanie wszczęto w celu zwolnienia dłużnika będącego osobą fizyczną z ciążących na nim zobowiązań, sąd może na wniosek dłużnika uchylić postanowienie o zwolnieniu dłużnika z jego zobowiązań, których nie wykonano w toku postępowania upadłościowego, w terminie jednego roku od dnia wydania postanowienia, jeżeli nie ulega wątpliwości, iż dłużnik umyślnie nie wykonał swoich zobowiązań w toku postępowania w przedmiocie zwolnienia dłużnika z jego zobowiązań, a tym samym wyraźnie utrudnił zaspokojenia roszczeń wierzycieli.

Jeżeli dłużnik i wierzyciele zgodzili się na zawarcie układu po ogłoszeniu upadłości, sąd może uchylić układ, jeżeli dłużnik nie wykonał zobowiązań wynikających z układu, został skazany za przestępstwo związane z upadłością lub przestępstwo związane z postępowaniem egzekucyjnym lub jeżeli po upływie co najmniej połowy okresu obowiązywania układu nie ulega wątpliwości, że dłużnik nie jest w stanie spełnić warunków układu. Uchylenie układu dotyczy wszystkich wierzycieli, którzy uczestniczyli w układzie, a zatem służy ochronie ogółu wierzycieli.

Postępowanie restrukturyzacyjne

Sąd unieważnia plan restrukturyzacyjny, jeżeli przedsiębiorca został skazany za przestępstwo związane z upadłością lub przestępstwo związane z postępowaniem egzekucyjnym po zatwierdzeniu planu restrukturyzacyjnego, jeżeli przedsiębiorca w znacznym zakresie nie wykonuje zobowiązań przewidzianych w planie restrukturyzacyjnym, jeżeli po upływie co najmniej połowy okresu obowiązywania planu restrukturyzacyjnego nie ulega wątpliwości, że przedsiębiorca nie jest w stanie wykonać zobowiązań zaciągniętych w ramach planu restrukturyzacyjnego, na wniosek doradcy restrukturyzacyjnego, jeżeli nie uiszczono opłaty z tytułu nadzoru, jeżeli przedsiębiorca nie zapewnia doradcy restrukturyzacyjnemu wsparcia podczas wykonywania obowiązku w zakresie nadzoru lub jeżeli nie dostarcza doradcy restrukturyzacyjnemu informacji żądanych przez tego ostatniego w celu sprawowania nadzoru, jeżeli przedsiębiorca złoży wniosek o unieważnienie planu restrukturyzacyjnego lub w przypadku ogłoszenia upadłości przedsiębiorcy. Wierzyciel, którego wierzytelność zrestrukturyzowano w ramach planu restrukturyzacyjnego, odzyskuje prawo dochodzenia roszczeń wobec przedsiębiorcy w pierwotnej kwocie, przy czym należy również uwzględnić zyski osiągnięte przez wierzyciela w toku wykonywania planu restrukturyzacyjnego.

Postępowanie w przedmiocie restrukturyzacji zadłużenia

Sąd unieważnia plan restrukturyzacji zadłużenia na wniosek dłużnika lub w przypadku ogłoszenia upadłości dłużnika, jeżeli dłużnik w znacznym stopniu nie wykonuje swoich zobowiązań określonych w planie restrukturyzacji zadłużenia, jeżeli po upływie co najmniej połowy okresu obowiązywania planu restrukturyzacji zadłużenia nie ulega wątpliwości, że dłużnik nie jest w stanie wykonać zobowiązań przyjętych w ramach planu, dłużnik nie ma żadnych problemów z wypłacalnością lub przezwyciężył tego rodzaju problemy, przy czym restrukturyzacja wierzytelności przysługujących wierzycielowi nie jest już sprawiedliwa w odniesieniu do wierzycieli ze względu na istotną zmianę okoliczności, jeżeli dłużnik umyślnie lub wykazując się rażącym niedbalstwem przedstawił błędne lub niekompletne informacje o swoim majątku, swoich dochodach, wierzycielach lub zobowiązaniach, dłużnik dokonał płatności na rzecz wierzycieli niewymienionych w planie restrukturyzacji zadłużenia, szkodząc tym samym w znacznym stopniu interesom pozostałych wierzycieli, dłużnik nie zapewnia wsparcia sądowi lub doradcy podczas wykonywania obowiązku w zakresie nadzoru lub nie dostarcza informacji wymaganych w celu sprawowania nadzoru lub jeżeli dłużnik nie zapłacił kwoty określonej przez sąd jako zaliczki. Wierzyciel, którego wierzytelność zrestrukturyzowano w ramach planu restrukturyzacji zadłużenia, odzyskuje prawo dochodzenia roszczeń wobec dłużnika w pierwotnej kwocie. Należy również uwzględnić zyski osiągnięte przez wierzyciela w toku wykonywania planu restrukturyzacji zadłużenia.

Ostatnia aktualizacja: 24/08/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w

tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.